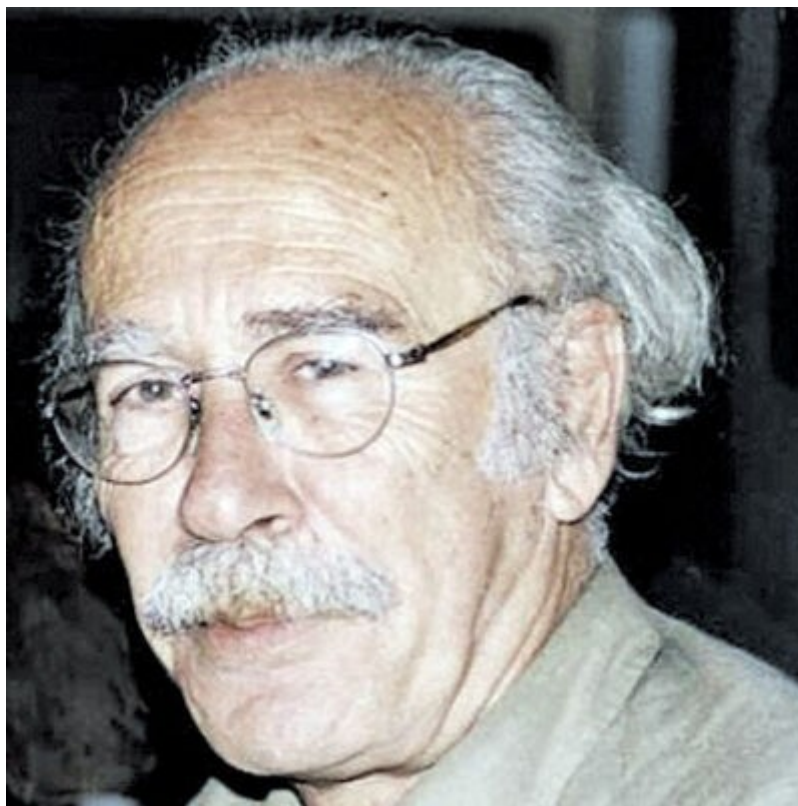

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Στον Νικόλα Φαράκλα

**Πώς η επιτυχημένη περιγραφή
των αποτελεσμάτων της Ανασκαφής,
στο λεγόμενο μαντείο του Τροφωνίου,
οδήγησε σε πρόταση, ότι αποτελεί
την Ύψιστη Στιγμή της Ελληνικής Αρχαιολογίας.
Η Απόδειξη ήρθε μετά απο αρκετά χρόνια,
όταν το αρχαίο μαντείο ενεργοποιήθηκε,
και Χρησμοδότησε !!!**

Ένα Ξεροπήγαδο στην κορυφή του λόφου "Προφήτης Ηλίας" Λειβαδιάς.

Είχα την τύχη να γνωρίσω τον αρχαιολόγο Νικόλα Φαράκλα στα 1968. Υπηρετούσε τότε στην Θ' ΕΠΚΑ, που έχει έδρα στο Μουσείο Θηβών. Ήταν ο Επιμελητής αρχαιολόγος, επιτετραμένος της εν λόγω Έφορείας, που θα επέβλεπε τις ανασκαφές, στον λόφο "Προφήτης Ηλίας" στα δυτικά της Λειβαδιάς.

Για την Ιστορία.

Τον συγκεκριμένο αυτόν τόπο είχα υποδείξει ως θέση, όπου κατά την αρχαιότητα λειτουργούσε το περίφημο μαντείο του Τροφώνιου.

Η εξάριετη Έφορος κ. Αγγελική Ανδρειωμένου, είχε εγκρίνει την ανάλογη Αίτηση, και είχε χορηγήσει μian Άδεια διενέργειας ανασκαφών.

Κατα την διάρκεια λοιπόν εκείνων των πρώτων ανασκαφών που ακολούθησαν στο μαντείο του Τροφώνιου, πέρα απο την τιμή της Συνεργασίας, είχα την ευκαιρία να διαπιστώσω την Συνέπεια, αλλά και τον Επαγγελματισμό του Ευσυνείδητου αρχαιολόγου Νικόλα Φαράκλα.

Την εβδομάδα που διήρκεσαν οι πρώτες ανακαφές, καθημερινά ερχόταν απο την Θήβα, με φωτοτυπημένες σελίδες κειμένων, που εγώ είχα δαπανήσει χρόνο ικανό να αντιγράψω απο την βιβλιοθήκη της Αρχαιολογικής Εταιρείας.

Θαύμασα τον τρόπο που αποτύπωνε σχεδιαστικά σε χαρτί, ό,τι ερχόταν στο φως, και συγχρόνως φωτογράφιζε κάθε λεπτομέρεια του εδάφους.

(Σχετ. ΑΑΑ 1969 τ.2,228 – 232. Το Κείμενο παρατίθεται στο τέλος Φωτοτυπημένο.)

***** Η ανασκαφή είναι ένα βιβλίο που διαβάζεται μόνον μία φορά.*****

Αξίζει να σημειωθεί, ότι ο χαρισματικός επιστήμονας, δεν χρειάστηκε ιδιαίτερη προσπάθεια στην κατανόηση του αρχαίου κειμένου, και των προϋποθέσεων, που οδήγησαν την έρευνα, αναζήτησης του μνημείου, και διενέργεια ανασκαφής, σ' ένα ταπεινό κυκλικό όρυγμα, που αληθινά έμοιζε με ένα ταπεινό και ασήμαντο Ξεροπήγαδο.

Θα σημειώσει:

"Είναι περίεργον ότι οι μέχρι σήμερα αναζητήσαντες το μαντείο του Τροφώνιου εν Λεβαδεία, ηρεύνων σχεδόν πάντες πλησίον των πηγών της Ερκύνης. Προσεκτική μελέτη του Πausανίου ήθελεν οδηγήσει αλλαχού....."

Όμως !!! Ποιός να το πίστευε ότι ακόμη και σήμερα, μετά απο 55 χρόνια, αυτή η τάση θα είχε απόλυτη ισχύ; Στην Λειβαδιά, και όχι μόνον, υπάρχουν "αρχαιολόγοι και ερευνητές" που το 2022 ισχυρίζονται ότι **το μαντείο του Τροφώνιου, όχι μόνον δεν έχει αποκαλυφθεί, αλλά "εξακολουθεί" να βρίσκεται στις πηγές του ποταμού Έρκυνα !!**
Πρώτη και καλλίτερη η Πολιτιστική Διεύθυνση του Δήμου Λεβαδέων !!!

*

Αρχικά λοιπόν, όλα τα χώματα και οι πέτρες μέσα σ' αυτό το "Ξεροπήγαδο," ο επιμελής καθαρισμός, και η λεπτομερής περιγραφή του δαπέδου, εκείνη την άγουρη ώρα δεν (μου) προξένησαν εντύπωση, παρά το ότι αυτό ακριβώς το **ξ ε ρ ο π ή γ α δ ο**, προσωπικά είχα υποδείξει ως το περιβόητο μαντείο του Τροφώνιου.

Είχα καταλήξει σ' αυτήν την πεποίθηση, μετά απο πολυετή μελέτη φιλολογικών Κειμένων, αλλά και εδαφικών παρατηρήσεων. Το λογικό συμπέρασμα έλεγε ότι το διακαώς αναζητούμενο Μνημείο, δεν ήταν δυνατόν να έχει εξαφανισθεί απο προσώπου γης, χωρίς ν' αφήσει σημάδια της θέσης στην οποία κάποτε λειτούργησε.
Ο Χώρος, ο όποιοσδήποτε χώρος, ακόμη και μετά απο οποιαδήποτε καταστροφή, δεν ήταν δυνατόν να χάνεται. Οι όποιες αρχιτεκτονικές κατασκευές μπορεί να αφανίζονται, αλλά ο Τόπος και η Θέση, των προκείμενων μνημείων, πάντα παραμένουν.

Αυτήν την απλή παρατήρηση αδυνατούν ορισμένοι, ακόμη και σήμερα, να κατανοήσουν. Έτσι προβάλλουν την άποψη ότι: **"το μαντείο του Τροφώνιου, δεν έχει ακόμη βρεθεί."**

Μια τέτοια θεωρία γενιέται απο συγκεχυμένες αντιλήψεις.

"Το Μαντείο δεν μπορεί να έχει βρεθεί, επειδή, πολύ απλά, δεν υπάρχει πουθενά."

Αυτή η αυτόματη σύγχυση, δεν έπαψε ποτέ να αιωρείται.

Εδώ ακριβώς εντοπίζεται και η οξυδέρκεια του Νικόλα Φαράκλα.

Καταννόησε αμέσως ότι το αναφερόμενο μνημείο ασφαλώς είχε κάποιον συγκεκριμένο χώρο λειτουργίας. Και πως πάνω απ' όλα, **το μαντείο του Τροφώνιου, δεν ήταν δυνατόν να αναζητείται στις πηγές της Έρκυνας.**

Αλλά σύμφωνα με τις σαφείς γραπτές πληροφορίες, πάνω σε κάποιο όρος.

"έστι δέ τό μαντεῖον ὑπέρ τό ἄλσος ἐπὶ τοῦ ὄρους" Πaus. IX,39,9.

Ωστόσο η επιτυχής περιγραφή των αποτελεσμάτων της ανασκαφής, απο τον επιμελή Νικόλα, ίσως επειδή ήταν πολύ επιτυχής, γι αυτό και άργησε να γίνει κατανοητή.

*

Μέχρι το Θέρος του 1968, ήδη είχαν προηγηθεί 4 τέσσερα χρόνια ερευνών στον πετρώλοφο, όπου βρίσκεται το Μεσαιωνικό Κάστρο, έως ότου γίνει απολύτως διακριτό, ότι το "μαντείο του Τροφώνιου" δεν ήταν ένα μυστηριώδες και φανταστικό, παντού και πουθενά ευρισκόμενο Άδυτο. Αντιθέτως επρόκειτο για κάποιο συγκεκριμένο μνημείο, που δεν γινόταν να έχει εξαφανισθεί απο την Λειβαδιά, χωρίς να έχει αφήσει κάποια ίχνη του χώρου στον οποίο κάποτε λειτούργησε. Το αρχαίο μαντείο δεν ήταν κάτι απόκρυφο.

Η περιγραφή της θέσης του, ήταν γνωστή και μνημονευόταν απο αρκετές αρχαίες μαρτυρίες. Φιλόστρατος, Πausανίας, Πλούταρχος, και αρκετοί Σχολιαστές. Η θέση του ήταν γνωστή. Μάλιστα κατα τον χρόνο της λειτουργίας του, πολλοί κάτοικοι της Πόλης, μαζί με τους οικείους εκείνου που επιχειρούσε την θρυλική Κατάβαση παραβρίσκονταν εκεί, γύρω απο το Άδυτο, τον προγονικό Τάφο του Σωσίπολη θεού, παρακολουθώντας με αγωνία την εξέλιξη, εκείνης της Πρότυπης Κατάβασης στον Άδη.

Ακόμη ακριβέστερη εικόνα προκύπτει απο την απολύτως λογική και συμπερασματική υπόθεση, ότι κατά την νύχτα της όποιας Κατάβασης στο Άντρον, όλοι οι κάτοικοι της Πόλης βρίσκονταν σε εγρήγορση. Άλλωστε σύμφωνα με Επιγραφή, λίγοι είχαν επιτύχει τον αληθινό Άθλο της Κατάβασης. **(IG VII 3055)** Η Χρησιμοδοσία δεν ήταν μια απλή τυπική διαδικασία, όπως πολλοί έχουν αυτήν την αντίληψη. Εκτός απο την θέληση χρειαζόταν και ψυχικό Σθένος, για να υποστεί κάποιος το Αβρόν Πάθος. Το κατ' ευφημισμόν Φρικτόν Μαρτύριον. Εύστοχα επισημαίνεται και από τον Πίνδαρο.

*ὁ δ' ἐθέλων τε καὶ δυνάμενος ἄβρὰ πάσχειν
τὰν Ἀγαμήδεϊ Τρεφονίῳ θ' Ἐκαταβόλου
συμβουλίαν λαβών ... Pind. frag.4,1*

Στο " Περί του Σωκράτους Δαιμονίου," του Πλούταρχου, δίνεται πολύ διαφωτιστική εικόνα του κλίματος και των συνθηκών κατα τον χρόνο της μυητικής Κατάβασης.

*..... ὁ Τίμαρχος εἰς Τροφωνίου κατήλθε δρᾶ-
σας τὰ νομιζόμενα περὶ τὸ μαντεῖον. ἐμμεῖνας δὲ δύο
νύκτας κάτω καὶ μίαν ἡμέραν, τῶν πολλῶν ἀπεγνωκότων
αὐτὸν ἤδη καὶ τῶν οἰκείων ὀδυρομένων, πρῶτὴ μάλα φαι-
δρὸς ἀνῆλθε· προσκυνήσας δὲ τὸν θεόν, ὥς πρῶτον διέ-
φυγε τὸν ὄχλον, διηγείτο ἡμῖν θαυμάσια πολλὰ καὶ ἰδεῖν
καὶ ἀκοῦσαι. Plut. De gen. Socr. 590 b ,7*

Στο Απόσπασμα ο όρος **ὄχλος**, σημαίνει ότι η Κατάβαση είχε πολλούς Θεατές, Επίσης ο χαρακτηρισμός **μάλα φαιδρὸς ἀνῆλθε** επιβεβαιώνει ότι το περιβόητο Μαντείο, δεν "στηριζόταν σε χρήση φόβου," όπως αρκετοί πολύ άστοχα υποστηρίζουν.

Με ευκρίνεια λοιπόν δηλώνεται ότι το ξακουστό μνημείο, δεν βρισκόταν κάπου κρυφό και άγνωστο, αλλά ή θέση του ήταν πασίγνωστη. Ναί βέβαια θα είχε υποστεί κι αυτό την καταστροφική μανία των αρχαίων μνημείων, αλλά τουλάχιστον " κάπου θα έπρεπε να υπάρχουν κάποια ίχνη του."

Επανατονίζεται, ότι αυτήν ακριβώς την εκδοχή αδυνατούν να κατανοήσουν ακόμη και σήμερα, οι σύγχρονοι αμφισβητίες. Η εντύπωση που πλειοδοτεί είναι ότι: **"Το περίφημο Μαντείο του Τροφώνιου, δεν μπορεί να βρίσκεται σε κάποιον συγκεκριμένο Χώρο.!!!"**

Απο την άλλη, μια εκδοχή "ανακάλυψης του μαντείου" ασφαλώς δημιουργούσε συγχρόνως τεράστιο ψυχολογικό πρόβλημα. Κάτι τέτοιο θα αναιρούσε κάθε Προσδοκία.

"Η ανακάλυψη του μαντείου," ενός μνημείου φορτωμένου με θρύλους και αιωνικές παραδόσεις, θα ακουγόταν - και ακόμη ακούγεται - κάτι κυριολεκτικά **απίστευτο**. Κανένας, ή σχεδόν, δεν είναι διατεθειμένος, ή έτοιμος να ακούσει, και πολύ περισσότερο ν' αποδεχτεί, μιά τέτοια υπερβολή. Σε μια τελευταία θεώρηση, απο πολλούς η **"ανακάλυψη"** του μαντείου του Τροφώνιου, θα σήμαινε, **θα σημάνει** ένα αληθινό ξύπνημα απο κάποιον μακάριο αιωνικό λήθαργο. Αληθινό ξύπνημα απο μιαν ηδονή κάποιας φανταστικής απαντοχής, πάντα αιωρούμενης, και πάντα συγκεχυμένης.....

Η πιθανή απομυθοποίηση του μνημείου, σε πολλούς φέρνει οδυνηρή Απογοήτευση.

*

Στο παρεμβληθέν έως σήμερα χρονικό διάστημα, το ερώτημα **"περί της θέσεως του μαντείου του Τροφώνιου,"** αντί να βελτιωθεί, πέρα απο κάθε προσδοκία επιδεινώθηκε.

Δύο είναι οι κύριες Αιτίες.

Η πρώτη εμφανίστηκε 30 ολόκληρα χρόνια μετά την ανασκαφή, όταν πέρασε απο την Λειβαδιά ο αρχαιολόγος κ. Νικ. Παπαχατζής. Πραγματοποιούσε ένα αξιέπαινο εγχείρημα. Την **Επανάληψη της Περιηγήσεως του Πausανία**. Δυστυχώς, και παρά το ότι η φιλοδοξία τελικά βραβεύθηκε απο την Ακαδημία Αθηνών, τα αμαρτήματα στο εν λόγω έργο υπερχειλίζουν. Ειδικά στην Λειβαδιά. Παρά το ότι είχαν προηγηθεί αρχαιολογικές ανασκαφές, τόσο απο την Αρχαιολογική Εταιρεία, όσο και απο την Υπηρεσία Αρχαιοτήτων, τα συμπεράσματα και οι παρατηρήσεις καταλήγουν άστοχα και απογοητευτικά.

(σχετ. Σημείωμα 26 σελίδων στο Διαδίκτυο, με τίτλο: "Μαντείο Τροφώνιου και σύγχρονη Λειβαδιά," όπου σχολιάζονται όλες οι Επιστημονικές, και "Επιστημονικές" σχετικές απόψεις.)

file:///C:/Users/User/Desktop/VallasS_ManteioTrofoniouSygxrc

Η δεύτερη περίπτωση είναι περισσότερο περίπλοκη, αλλά και καθοριστική στην δημιουργία κλίματος θλιβερού, παρά απλώς ζοφερού, για το καθολικό Πολιτισμικό παρόν της Πόλης. Όμως ένα **Χαριστήριο**, πρέπει να μένει άχραντο σε παράθεση ανήκεστων λόγων, παρά το ότι ο Θηβαίος λυρικός συμβουλεύει κάτι απελευθερωματικό:
"μή σιγά βρεχέσθω " Μερικές λοιπόν Αιτιάσεις ας αναζητηθούν εδώ.

Κατά Μείζωνος Ελληνισμού. Κατά Αρχιεπισκόπου Ιερωνύμου.

<https://stathisvallasblog.blogspot.com/2022/06/1762020-2020.html>

<https://stathisvallasblog.blogspot.com/2022/05/21-2013-10-10-13.html>

*

Στο προκείμενο ασφαλώς έχει δημιουργηθεί τόσο πυκνή ομίχλη, που ακόμη και τα αυτονόητα, παρερμηνεύονται. Ο Φιλόστρατος για παράδειγμα πληροφορεί ότι: το μαντείο **ο ρά ται εν γη λόφω**. Ένας είναι ο μοναδικός Γήλοφος που βρίσκεται απέναντι απο την αρχαία Πόλη, όπου σύμφωνα με την περιγραφή του αρχαίου κειμένου, στην κορυφή του βρισκόταν το μαντείο του Τροφωνίου. Ο Πανυσανίας συμπληρώνει ότι: **"διείργει από τής Πόλεως τὸ ἄλσος τοῦ Τροφωνίου ο ποταμὸς Ἑρκυνα."** και **"ἐστὶ δε τὸ μαντεῖον ὑπὲρ τὸ ἄλσος ἐπὶ τοῦ ὄρους."**

Ο ἐν λόγω λόφος, είναι ο μόνον που βρίσκεται απέναντι απο αρχαία την Πόλη, και διαχωρίζεται απο αυτήν μ' ένα φράγμα, ένα Έρκος, τον ποταμό Έρκυνα. Το υδάτινο φράγμα που διαχώριζε, και απαγόρευε την είσοδο σε ιερή περιοχή, ονομάζεται απο τον Καλλίμαχο: **"Έρκυν' ἔρρινός θουρία, ξιφηφόρος."** *Αλ.153*

Χρειάστηκαν λοιπόν αρκετά χρόνια, ώστε να διακριθεί το εμφανές !!!
Σαν απο ειρωνεία της Τύχης, το διακαώς αναζητούμενο, απο ημεδαπούς και αλλοδαπούς μνημείο, βρισκόταν εκεί, μπρός στα μάτια μας, σκεπασμένο απο την σκόνη του χρόνου, και το μόνο που χρειαζόταν ήταν απλά η ερμηνεία του.....

Σήμερα εκείνη η αρχική περιγραφή του χώρου, απο τον Νικόλα Φαράκλα, παρουσιάζει όχι απλά εξαιρετικό, αλλά κυριολεκτικά Μοναδικό ενδιαφέρον. Προσωπικά θεωρώ αυτήν την Μοναδικότητα, ως **Ύψιστη Στιγμή της Ελληνικής Αρχαιολογίας**. Κυριολεκτικά. Το πώς και γιατί, θα γίνει κατανοητό στην συνέχεια.

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι ένα είδος πληρέστερης Γνώσης της λειτουργίας, του εξαιρετικού Μνημείου, με παράλληλες αναφορές, σ' έναν ευρύτερο Θρησκευτικό κύκλο, που καλύπτει αξιολογικά όλα τα αρχαία Ελληνικά Χρηστήρια.

Και βεβαίως σε θέση Έξαρσης, η ανυπολόγιστη μελλοντική Σημασία του.

*

Στοιχεία Λειτουργίας

“Όταν η πρόνοια των θεών εγκατέλειψε τους Έλληνες, πήρε τα Χρηστήρια ως αποσκευές, και εξαφανίστηκε.”
Πλούταρχος.

Τα Χρηστήρια ήσαν οι κατ' εξοχήν τόποι όπου ο θρησκευόμενος άνθρωπος, ερχόταν σε άμεση επαφή με την όποια θεότητα. Ακριβέστερα ερχόταν σε **Συγγένεια** με την όποια θεότητα. Αυτή η Συγγένεια επιτυγχανόταν είτε με τον **Συνενταφιασμό**, είτε με την **Ερωτική Πράξη**. Είτε βεβαίως, με την Σύνοδο Αμφοτέρων.

Επιγραμματικά λοιπόν, στο Ιερό του Τροφώνιου, διασώζεται η εξής πληροφορία:
"ὁ δεόμενος συγγενέσθαι τῷ δαιμονίῳ," (Lect.8,2b,1) "θεραπεύσας και εὐζάμενος ξόανον Δαίδαλου," (Paus. IX,39,8) (Εκείνος που επιθυμεί την Συγγένεια με την Θεότητα, Θεραπεύει και Εύχεται σ' ένα Δαίδαλο του Τροφώνιου,
Στον όρο **Θεραπεία** αβίαστα αναγνωρίζεται η **ερωτική Πράξη** με την θεότητα.

(Λεπτομέρειες στην Ξενάγηση: <https://www.youtube.com/watch?v=sDvTThDtF90>)
<https://www.youtube.com/watch?v=sDvTThDtF90>)

Ως αμέσως επόμενο Στάδιο συμβαίνει ο **Συνενταφιασμός** του μυσούμενου μέσα στο άδυτο, όπου έχει ταφεί ο μυθικός Σωσίπολις. *“τούτον ἔγνωσαν τόν τόπον τοῦ μνήματος.”*
Και οι δύο πράξεις έχουν ως αποτέλεσμα την κυριολεκτική **Συγγένεια**.

Στο σημερινό διάδοχο Θρησκευτικό Σύστημα (Χριστιανισμός) εξακριβώνονται οι ίδιες Αντιλήψεις. Μία **Ιερά Σινδώνη** απο τα Ιεροσόλυμα ευαγγελίζεται έναν Συνενταφιασμό με την Θεότητα, ενώ η αντίστοιχη ερωτική μείξη με αυτήν, αποκρυπτογραφείται στους **Αίνους της Μεγ. Τρίτης.....**

Εκτός λοιπόν απο την τέλεση όποιουδήποτε Τυπικού, όποιουδήποτε Μυστηρίου, εκείνος που έκανε χρήση του κάθε επώνυμου Χρηστηρίου συνηθέστατα, έπαιρνε και κάποιον χρησμό. Τα αρχαία Χρηστήρια – μαντεία λοιπόν, εντελώς **αντίθετα με τις σημερινές εκτιμήσεις και απόψεις**, τις σχετικές με την αξιοπιστία τους, λειτουργούσαν με Φυσικρατικούς με Φυσικούς Κανόνες, και οι χρησμοί τους ήσαν αδιαμφησβήτητοι. Είχαν την ισχύ και την πιστότητα Νόμου. Παράδειγμα το Επίγραμμα των Θερμοπυλών:
“τήδε κείμεθα τοις κείνων πειθόμενοι νομίμοις.”

Ο βασιληάς και οι τριακόσιοι οπλίτες εκστράτευσαν στις Θερμοπύλες με αποκλειστική αποστολή να σκοτωθούν, επειδή αυτό ακριβώς ήταν το εντελλόμενο απο τον Απόλλωνα.

Γεγονός πολύ δύσπεπτο για τον σύγχρονο Ορθολογισμό. Σχεδόν όλοι οι αρχαίοι χρησμοί γίνονται ακατανόητοι με τα σημερινά κριτήρια. Πώς να ερμηνευθεί ότι Ερεχθεύς ο Αττικός, και Μάριος ο Ρωμαίος: **“τάς ἐαυτῶν ἐθυσάττην θυγατέρας,”** ή ακόμα και η ακραία περίπτωση του Περίανδρου του Κορίνθιου. Έστειλε στο Νεκρομαντείο, στο Νεκρομαντείο της Θεσπρωτίας απεσταλμένους για να ρωτήσουν την νεκρή γυναίκα του, πού είχε κρύψει κάποιον άγνωστον σ’ αυτόν θησαυρό. (!) Ήταν τόσο αφελής; Ο Περίανδρος ο Κορίνθιος ήταν ένας απο τους επτά αρχαίους Έλληνες σοφούς.

Ποιές λοιπόν, και τί είδους δυνάμεις λειτουργούσαν μέσα στα αρχαιοελληνικά Χρηστήρια, ώστε αυτοί οι ειδικοί Τόποι, να περιγράφονται απο μεν τον Θαλή τον Μιλήσιο, ότι **“είναι πλήρεις θεού,”** και απο τον Αριστοτέλη, ως **“εκεί τα πάντα πεπλήρωται θειότητος.”** Ο Πλούταρχος μάλιστα αφού επισημάνει:

“ἀλλὰ καὶ πρόνοια θεῶν συσκευασαμένη τὰ χρηστήρια πανταχόθεν οἴχεται;”
De defectu oracul.413a,10

στην συνέχεια ισχυρίζεται ότι σε τέτοιους Τόπους συγκινούνται όχι μόνον τα έμψυχα, αλλά ακόμη και τα άψυχα!! ***“τῶν ἀναθημάτων τὰ ἐνταυθοὶ μάλιστα συγκινεῖσθαι καὶ συνεπισημαίνειν τῇ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ, καὶ τούτων μέρος μηδέν εἶναι κενόν μήδ’ ἀναίσθητον, ἀλλὰ πεπλήσθαι πάντα θειότητος. (Πλούτ. “περί του μη χρ.εμ.την Ποθίαν” 398 Α)***

“τα εδώ αναθήματα κινούνται κατ’ εξοχήν μαζί και δίνουν σημάδια με την πρόνοια του θεού, και κανένα μέρος τους δεν είναι κενό, ούτε αναίσθητο, αλλά όλα είναι γεμάτα από το θείο.”

“Ο θεός δ’,εἰ μὴ συνείρξειε φέρων ἑαυτὸν εἰς ἅπαντα μήδ’ ἀνακερασθεῖη πάσιν, οὐκ ἂν σοι δοκεῖ κινήσεως ἀρχὴν καὶ πάθους αἰτίαν παρασχεῖν οὐδενὶ τῶν ὄντων.”
Περί τοῦ μή χράν ἐμμετρα νύν τήν Ποθίαν 398 Β

“ο θεός όμως αν δεν κινούνταν, κλεινόταν στα πάντα, και δεν αναμειγνυόταν με όλα, δεν σου φαίνεται πως δεν θα μπορούσε να αποτελεί ἀρχή κίνησης και αἰτία παθήματος, για κανένα από τα όντα ; “ μετ. Εκδ.ΚΑΚΤΟΣ

Αναφέρει μάλιστα και παραδείγματα, όπως τον κίονα που είχε αφιερώσει ο Ιέρωνας των Συρακουσών στους Δελφούς, ο οποίος την ημέρα που πέθανε, ο κίονας έπεσε. Ακόμη και σφοδροί πολέμιοι της αρχαίας Ελληνικής Θρησκείας, όπως ο Κλήμης, γίνεται ένθερμος υποστηρικτής των χρησμών.

καὶ γὰρ οἱ χρησμοὶ τὰς εἰς τὴν θεοσέβειαν ἡμῖν ἀφορμὰς ἐναργέστατα προτείνοντες θεμελιοῦσι τὴν ἀλήθειαν·
(Klem.Alex. Protr.8,77)

“Οι χρησμοί είναι θεόσταλτοι και θεμελιώνουν την Αλήθεια.”

*

Μ' αυτά τα επιγραμματικά δεδομένα, δεν φαίνεται φρόνιμο να θεωρούνται σήμερα τα αρχαία Χρηστήρια, και η πιστότητα των χρησμών, ως Ιδρύματα και πράξεις αναξιόπιστες. Με την ίδια συλλογιστική λοιπόν θα πρέπει να αναζητηθούν και οι όποιες ιδιαιτερότητες αυτών των Τόπων. Να μελετηθούν τα Στοιχεία που συγκεντρώνονται στον κάθε επώνυμο Ιερό Τόπο, και βεβαίως η λειτουργία τους, ώστε να εξαχθούν κάποια τουλάχιστον γνωστικά συμπεράσματα.

Απο τα βασικότερα Στοιχεία που προέκυψαν μέχρι τώρα μέσω της έρευνας, είναι και η αναγνώριση πως ο κάθε Ιερός Τόπος στην αρχαία Ελλάδα, αποτελούσε μιά Μοναδικότητα. Πουθενά δεν επαναλαμβανόταν μιά ίδια τελετουργία, ένα ίδιο δρώμενο, μια ίδια Μύηση. Το αποτέλεσμα ήταν καρπός δράσης και επιδράσης, όλων των Φυσικών Στοιχείων του εκάστοτε Τόπου. Ο κάθε Τόπος είχε τα δικά του φυσιογνωστικά χαρακτηριστικά. Διαφορετική Γή, διαφορετικό Νερό, διαφορετική Φωτιά, και βεβαίως διαφορετικόν Αέρα. Τα τέσσερα δηλ. Πρώτα Αίτια, απο τα οποία είναι πλασμένος ο Κόσμος όλος.

Η συνοδική σύμπραξη αυτών των Στοιχείων, εκμαίευε, γεννούσε, το δρώμενο του κάθε επώνυμου Ιερού Τόπου. Στην ορθότερη αναγνώριση, το λεγόμενο Μαντείο του Τροφωνίου ήταν απο τα επιφανέστερα Ιερά της Χώρας. Οι Ιεροί Αγώνες **Τροφώνεια** ήσαν Οικουμενικοί, Παγκόσμιοι.

Στο τοπικό Ιερό γινόταν η μοναδική στην Ελλάδα, Κατάβαση στον Άδη, και βεβαίως όπως θα γίνει γνωστό τα Φυσικά Πρότυπα Στοιχεία που βρίσκονται σε λειτουργική σύνοδο εδώ, ελλείπουν ακόμα και απο το μεγάλο Θρησκευτικό Κέντρο των Δελφών. Στο προκείμενο η μαρτυρία του Αριστοτέλη, παρ' ότι ελάχιστα γνωστή, γίνεται διαφωτιστική, Δύο **“στόμια χρησμοδεΐν. τό έν Δελφοίς καί τό έν Λεβαδεία.”**
Aristl. De mundi 395 b 19

Σήμερα λοιπόν στην Λειβαδιά, ορθώνεται επιτακτική η ανάγκη της ανάδειξης αυτού του μοναδικού μνημείου, που πολλοί Πολιτειακοί, και Θρησκευτικοί Παράγοντες, έχουν καταφέρει να κρατούν στην αφάνεια. Και όπως πάντα συμβαίνει στην Χώρα μας, οι ιθαγενείς πολέμιοι, είναι σφοδρότεροι απο τους αλλοδαπούς.

*

Με την πεποίθηση ότι τα μνημεία των πηγών της Έρκυνας, έχουν ήδη ερμηνευθεί ικανοποιητικά, ως αποκλειστικός χώρος όπου είχε αναπτυχθεί αρχιτεκτονικά, και λειτουργούσε το Ασκληπιείο,

(<http://ebooks.liblivadia.gr/liblivadia/handle/10813/24726>)

η έρευνα και σπουδή επικεντρώνεται, στον Κόσμο των Μνημείων που βρίσκονται στην κορυφή του γήλοφου “Προφήτης Ηλίας,” και τα οποία αναφέρει ο Περιηγητής.

**“ἀναβάσι δέ επί τό μαντεῖον,
και αὐτόθεν ἰούσιν ἐς τό πρόσω τοῦ ὄρους,
Κόρης ἐστί καλουμένη θήρα,
και Διός Βασιλέως ναός.”**

*Όταν ανεβούμε στο μαντείο,
και απο αυτού βαδίσουμε προς τα εμπρός του όρους,
είναι το ονομαζόμενο κυνήγι της Κόρης,
και Διός Βασιλέως ναός.*

Η φράση υποκρύβει μιάν ανεκτίμητη αξία, σχετική με κάποια σπουδαία ζωτική λειτουργία του Ιερού, και κατά συνέπεια της αξιοπιστίας του. Ο ναός του Διός Βασιλέως είναι σπουδαιότατος και μοναδικός στην Ελλάδα. Εκείνο όμως που παρουσιάζει ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον, είναι η αναφορά ύπαρξης εδώ, του μυθικού συμπλέγματος: **Θήρα της Κόρης**. Πρόκειται για την μυθική Αρπαγή της Κόρης Περσεφόνης από τον Αϊδωνέα. Απο τον Πλούτωνα, που είναι θεός του Κάτω Κόσμου. Είναι ο θεός του Άδη.

Αυτού του είδους τα πρόσθετα σ' έναν Ιερό Χώρο, Στοιχεία, όπως το αναφερόμενο εδώ σύμπλεγμα, **η αρπαγή της Κόρης**, δεν ήταν με κανέναν τρόπο διακοσμητικά. Επίσης δεν ήταν ούτε Συμβολικά. Η ύπαρξη του μνημείου κάτι ξεχωριστό και πολύ σημαντικό προσδιόριζε. Ήταν ένα εμφαντικό **Σήμα**, το οποίο επιβεβαίωνε μιάν **Οδό προς τον Άδη**. Ειδικότερα στην Λειβαδιά αυτή η **‘κατιούσα προς τον Άδη οδός’** έχει οντολογική παρουσία. **Είναι υπαρκτή**. Απο την κορυφή του Ιερού Όρους, ξεκινάει μιά φυσική οδός, ένα αληθινό **Βάραθρον**, που φτάνει μέχρι το Κέντρο του Πλανήτη! **Μέχρι το Κέντρο της Γης!**

Ορίστε με ποιάν απόδειξη.

Με λίγη προσοχή είναι δυνατόν, πάνω στην κορυφή του λόφου όπου το μαντείο και ο μεγάλος ναός, να παρατηρηθεί η ύπαρξη απολιθωμένης πιά σήμερα, ηφαιστειακής λάβας. Πουθενά αλλού στην γύρω απο την Λειβαδιά περιοχή, δεν υπάρχει ηφαιστειακό προϊόν. Η ηφαιστειακή λάβα όπως άλλωστε δηλώνει και η ερμηνεία της είναι **‘η απο Εστίας’**. **’Η αφ’ Εστίας** λάβα. Προέρχεται δηλαδή απο την Κεντρική Εστία Πυράς, που αποδεδειγμένα βρίσκεται στο εσωτερικό της Γής. Θα υπέθετε κάποιος πως ίσως το πέτρωμα να βρίσκεται στον εν λόγω Ιερό Χώρο, ως επείσακτο, και πρόσθετο. Ως φερμένο δηλαδή, απο τον άνθρωπο. Όμως τέτοια πιθανότητα δεν υπάρχει. Το ηφαιστειογενές μάγμα στην κορυφή του Ιερού Όρους της Λειβαδιάς, είναι γνήσιο στοιχείο της αρχικής ηφαιστειακής μάζας, κατά τον συγκερασμό της διάπυρης υγρής λάβας, και μάλιστα σε ευρύτερη σύνθεση, με άλλα πετρώματα, όπως είναι ο πυριτόλιθος, και ο ψαμμίτης. Ακόμα και με κάποιο ορυκτό περισσότερο σπάνιο. **Μέσα στην λάβα υπάρχει και χαλαζίας.**

(ο χαλαζίας μεταφέρει δόνηση. Μεταφέρει ήχο. Ήταν σε χρήση στην Δωδώνη. Στο αρχαίο θέατρο της Δωδώνης σήμερα είναι δυνατή η διάκριση των καθισμάτων, τα οποία είναι επικαλυμμένα με χαλαζία)

Το Φαινόμενο αυτό, δηλ. η ύπαρξη φυσικού ηφαιστειακού μάγματος, αυτόματα αναδεικνύει τον Χώρο της Λειβαδιάς, ως άκρως εξαιρετικό. Ασφαλώς αξιολογώτερο των Δελφών, αφού τέτοιο φαινόμενο στους Δελφούς απουσιάζει, αλλά και απο το συγγενέστερο με το Τροφώνειο, χθόνιο Ιερό της Ελευσίνας. Στην Ελευσίνα ωστόσο, η Κάθοδος στον Άδη, σηματοδοτείται από ένα μεγάλο φυσικό Σπήλαιο. Και αυτό το Σπήλαιο δεν είναι κάτι

συμβολικό, αλλά αληθινό Πρότυπο Χρηστικό Στοιχείο. Ο Κλήμης ονομάζει αυτού του είδους τα Στόμια, με τον εξής χαρακτηρισμό. **“άθεα βαράθρων στόμια τερατείας έμπλεα.”** Σημαίνει: άθεα στόμια βαράθρων, που είναι γεμάτα απο τερατεία, δηλ. θεϊκή φωνή. (τέρατα και σημεία προλέγει ο ίδιος ο Δίας.)

Η Απορία διασκεδάζεται με την επισήμανση πως σε τέτοιου είδους Σπήλαια, εντοπίζονται μικρές σχισμές, απο τις οποίες εξέρχεται αέρας. Ένας τέτοιος Αέρας, ασφαλώς είναι **τερατείας έμπλεος**, έτσι όπως εκ – φράζεται απο ένα **Στόμιο Γης**.

*

Ζεῦ χθόνιε, σκηπτοῦχε, Πλούτων

Ένα καίριο ερώτημα που αυτόματα γεννιέται είναι, **σε τί ακριβώς χρησίμευε, αυτή η Επικοινωνία, αυτή η Κοινωνία με τον Άδη;** Γιατί η κύρια επιδίωξη κατά την διάρκεια του Δρώμενου, ήταν αυτή η περιβόητη Επίσκεψη στον Άδη; Ποιό ήταν το γνωστικό επιζητούμενο; Η πλήρης γνώση του εγχειρήματος ίσως δεν γίνει γνωστή ποτέ.

Ο μυσούμενος στα Χθόνια λεγόμενα Μυστήρια, υποβαλόταν σε μιά Μύηση, σ’ ένα Μυητικό Δρώμενο, κατά την διαδικασία του οποίου επετύγχανε την λεγόμενη Διάσπαση των τριών Κοσμικών Επιπέδων. Με απουσία, και έλλειψη, κάθε ιδεατής Εικόνας, τα τρία Κοσμικά Επίπεδα στον απολύτως Αισθητό Κόσμο:
Είναι το υπόγαιο Άδης, το γήινο **Κόσμος**, και το υπέργαιο Ουρανός.

Αυτού του είδους η ατομική μύηση πάντοτε γινόταν στην κορυφή κάποιου υπερβατικού Όρους. Όχι ψηλού, αλλά πάντοτε λόφου, που μάλιστα αποκτούσε και επώνυμο. Στην καθόλου Θρησκευολογία, οι "Θεοί των Λόφων" είναι γνωστοί απο την Ινδία, έως την Σκανδιναβία. Η αρχική ονομασία του σημερινού γήλοφου "Προφήτης Ηλίας," όπως διασώζει ο Πλούταρχος ήταν **Ουδώρα**. Αυτός που επετύγχανε μια τέτοια διάσπαση σε ειδικότερες τελετουργίες αναγορευόταν Βασιλεύς. Εδώ ακριβώς συναντιέται ένα απο τα πολλά εγγενή σημεία με το Ιερό της Λειβαδιάς. Πρόκειται για τον μοναδικό και μάλιστα τεράστιο ναό, επώνυμον του Διός Βασιλέως. Σύμφωνα λοιπόν με Επιγραφικές μαρτυρίες, εκεί γίνονταν Βασιλικές Μυήσεις. **(IG VII 3055)**

Το σημείο είναι σχετικό, για να επανατονιστεί ότι το αρχαίο μαντείο του Τροφωνίου, αλλά και οποιοδή ποτε άλλο μαντείο, δεν λειτουργούσε με απάτες, όπως πολλοί πολέμιοι τους καταλογίζουν. **Η λειτουργία του Ιερού ήταν αποτέλεσμα εφαρμογής τέχνης και τεχνικής πάνω σε πρότυπα φυσικά Στοιχεία.**

Ο Χρησμός, ο κάθε χρησμός ήταν αποτέλεσμα φυσικών διεργασιών.

Αυτή η βεβαιότητα προκύπτει κατά την λεπτομερέστερη έρευνα του Χώρου και της επιλεκτικής λειτουργίας των φυσικών Στοιχείων που ενυπάρχουν εκεί.

Το προτεινόμενο θα κατανοηθεί σαφέστερα στην συνέχεια.

*ὁ Τροφώνιος εἰς Λεβάδειαν τῆς Βοιωτίας φεύγει·
οὐ κατωρυχὴν ποιησάμενος οἰκήσας διετέλει.
τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ μαντεῖον ἀτρεκέες ἐφάνη
αὐτοῖς καὶ θύουσιν αὐτῷ ὥς θεῷ.*

*Sholia in Aristofanem in nubes
508a,18*

Στο σημείο αυτό καίρια θεωρείται η υπενθύμιση, πως το λεγόμενο μαντείο του Τροφωνίου είναι η αρχική κατοικία του Ἡρώα, που μετά απο τον θάνατό του χρησιμοποιήθηκε ως χώρος της ταφής του. Όπως άλλωστε συμβαίνει σε πολλές παρόμοιες οικήσεις και ταφές, της Νεολιθικής κυρίως περιόδου. Απο το έθος αυτό δείχνει να προέκυψε και η συνήθεια της Νεκρομαντείας. Ο μικρός θολωτός Τάφος – Μαντείο του Τροφώνιου, ανάγεται κατασκευαστικά, στην υπονεολιθική περίοδο, έως την πρώιμη εποχή του Χαλκού,καπου μεταξύ 2900-2600. Με την εφαρμογή λοιπόν μιας κατάλληλης τεχνικής ήταν δυνατόν να ληφθεί απο τον «νεκρό της διαρκούς κατοικίας», και κάποιος χρησμός.

Στην πραγματικότητα, η λήψη χρησμού ήταν πολύ απλή διαδικασία, και μάλλον προέκυψε Τυχαία. Αργότερα προστέθηκαν σταδιακά, και οι υπόλοιπες τρεις επιστημονικές πιθανότητες. Η Τέχνη, το Αυτόματον και το, Συμβεβηκός, του μεγάλου Αριστοτέλη.

Το συγκεκριμένο μαντείο, το οίκημα, ο μικρός κυψελοειδής τάφος, ηταν σκαμμένος με τέλεια αρμονία 8x4 πήχεων, μέσα στο συμπαγές πέτρωμα του πυριτόλιθου. Έχει ενδιαφέρον να τονιστεί ότι πυριτόλιθος υπάρχει μόνον στην κορυφή του Ιερού Όρους, και πουθενά αλλού στην γύρω περιοχή. Ο υποψήφιος μύστης προετοιμαζόταν για την Κατάβαση στον επώνυμο Τάφο, έναν ολόκληρο μήνα. Αρχιζε την επαύριο της Πανσελήνου, και τελείωνε τον Όρθρο της επομένης.
“Εμπαινε στον Ιερό Χώρο, και Χρόνο.” Το άδειασμα και το γέμισμα του Φεγγαριού, είναι το ελάχιστο μέγεθος της αντιληπτής απο τον Άνθρωπο, Αρμονίας του Κόσμου.
Διαπιστώνεται λοιπόν μια ελάχιστη διαβίωση μέσα σ' έναν Ιερό Χώρο, κατά την διάρκεια ενός Ιερού Χρόνου.

*ἐπειδὴν ἀνδρὶ
ἐς τοῦ Τροφωνίου κατιέναι δόξῃ, πρῶτα μὲν τεταγ-
μένων ἡμερῶν δίαιταν ἐν οἰκῇματι ἔχει, τὸ δὲ οἶκημα
Δαίμονός τε ἀγαθοῦ καὶ Τύχης ἱερόν ἐστιν ἀγαθῆς·
Paus. Per. IX,39,5*

**Όταν αποφασίσει κάποιος να κατεβεί στο (μαντείο)
του Τροφωνίου, πρώτα μεν διαιτάται για ωρισμένες ημέρες
στο οίκημα, του Αγαθού Δαίμονος, και της Αγαθής Τύχης.**

Ο Περιηγητής περιγράφει με απρόσμενη λεπτομέρεια τί συνέβαινε εκείνη την Πανσέληνη νύχτα, κατά την διαδικασία της Κατάβασης. Την ειδική ώρα του Όρθρου, της δέκατης Τέταρτης νύχτας, του Σεληνιακού μηνός. Τον Χρόνο που κατα τον Παρμενίδη, **"οι Πύλες του Ουρανού είναι ανοιχτές."**

*Ηλιάδες κοῦραι, προλιποῦσαι δώματα Νυκτός,
εἰς φάος, ὥσάμεναι κράτων ἅπο χερσὶ καλύπτρας.
ἔνθα πύλαι Νυκτός τε καὶ Ἥματός εἰσι κελεύθων,
καὶ σφας ὑπέρθυρον ἀμφὶς ἔχει καὶ λάινος οὐδός·
αὐταὶ δ' αἰθέριαι πλῆνται μεγάλοισι θυρέτροις·*
Parmenides Fragm. 1,37

.....του Ἡλίου οι θυγατέρες αφού άφησαν τα δώματα της Νύχτας
για το φώς, και με τα χέρια τους έβγαλαν τα πέπλα απ'τα κεφάλια τους.
Εκεί είναι οι πύλες των μονοπατιών της Νύχτας και της Μέρας
ανάμεσα σ' ένα ανώφλι κι ένα κατώφλι πέτρινο.
Ψηλά ορθωμένες στον αέρα, κλείνουν με μεγάλες πόρτες.....
Μετ. Δημοσθένης Κούρτοβικ

Τότε που όλα τα Έμβια αλλά και Άβια όντα της Γης βρίσκονται σε Υπέρδιέγερση. Τότε που συμβαίνουν οι περισσότεροι Θάνατοι, οι Γεννήσεις, τα Καρδιακά επεισόδια, ενώ αρκετοί Σεληνιάζονται..... (ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ, Το Άντρον του Τροφώνιου, σελ.296 κ,ε.)

*ἐν δὲ νυκτὶ ἧ̐ κάτεισιν ἕκαστος,
ἐν ταύτῃ κριὸν θύουσιν ἐς βόθρον,
ἐπικαλούμενοι τὸν Ἀγαμήδην.*

**Κατά τη νύχτα της Καταβάσεως
θυσιάζουν ένα κριόν μέσα σε λάκκο
φωνάζοντας το όνομα του Αγαμήδη.**

Ο Πλούταρχος, όπως και ο Δικαίαρχος, είχαν γράψει ειδικές Πραγματείες: ****Περί τής εἰς Τροφώνιου Καταβάσεως**** αλλά δυστυχώς, για πρόσθετους λόγους, τα Συγγράμματα αυτά απωλέστηκαν. Ωστόσο ο Πλούταρχος, όντας και ο ίδιος ιερέας στους Δελφούς, διασώζει ένα είδος περιγραφής της Χρησιμοδοσίας στο Άδυτο του Τροφώνιου. Είναι η καταυγαστική Μονογραφία: **** Περί του Σωκράτους Δαιμονίου.****
Plut. De gen. Socr. 590 b ,7

Αναφέρων λοιπόν την επίσκεψη στο άδυτο, εκθέτει με μεγάλη ακρίβεια, όσα είδε και άκουσε ένας συγκεκριμένος επισκέπτης ο Τίμαρχος ο Χαιρωνεύς. μέσα σ' αυτόν τον απόκοσμο Τάφο. Μέσα σ' έναν αληθινό λάκκο με φίδια. Επιγραμματικά λοιπόν, σύμφωνα με την διαδικασία της Κατάβασης όπως είναι γνωστή από τον Πausανία, ο επισκέπτης κατέβαινε στον τάφο με μια ελαφριά κλίμακα – σκάλα, κρατώντας μελόπιτες “**ὕπὲρ τοῦ μὴ ἀδικηθῆναι ὑπὸ τῶν συναντῶντων ὄψεων,**” για να μην τον αδικήσουν τα φίδια, τα οποία πάντα βρίσκονταν μέσα στο Άδυτο. “**ὁ δὲ μάντις ὄφεις ἦν.**” *Σχολ. Αριστοφ. Νεφ. 506.* Πρόκειται ένα όμοιο Δελφικό παράλληλο. Στο Άδυτο των Δελφών, τα οστά φέρονταν ως του Διόνυσου, με την υπόσταση του τοτεμικού Πύθωνα.

Στην συνέχεια το Πausανιακό κείμενο κυρίως, πληροφορεί, ότι άλλος βλέπει και άλλος ακούει. Στο διήγημα του Πλούταρχου, ο Τίμαρχος βίωσε ένα άκρως γνωστικό Όραμα. Μόλις κατέβηκε, προσευχήθηκε, ενώ μετά απο λίγο άκουσε ένα σφύριγμα, και μια πολύ γλυκειά φωνή. Του έδινε απαντήσεις σε όλα τα πολλά και θαυμαστά Φαινόμενα που παρουσιάζονταν. Στα ποικίλλα και εξωπραγματικά Φαινόμενα. Σύμφωνα την περιγραφή, τα μάτια του έβλεπαν αναρίθμητα νησιά, όπου ανάμεσά τους απλωνόταν μια λίμνη ή θάλασσα η οποία έλαμπε από πολύχρωμα φώτα που άλλαζαν χρωματισμούς. Ακολουθεί μια Κορυφαίου ενδιαφέροντος Σκηνή:

*.....ἀναβλέψας δὲ τὴν μὲν γῆν
οὐδαμοῦ καθορᾶν, νήσους δὲ λαμπομένας μαλακῶ πυρὶ
κατ' ἀλλήλων ἐξαμειβούσας ἄλλην ἄλλοτε χροῖαν ὥσπερ
βαφὴν ἅμα τῷ φωτὶ ποικιλλομένῳ κατὰ τὰς μεταβολάς.*

*.....ὅταν σήκωσε το βλέμμα του δεν είδε πουθενά γη
αλλά νησιά που έλαμπαν με απαλή φωτιά
και αντάλλασαν μεταξύ τους κάθε φορά και άλλο χρώμα,
σαν βαφή, ενώ ταυτόχρονα το φως ποίκιλλε
ανάλογα με τις μεταβολές τους.
Plut. De gen. Socr. 590 b ,7*

Στην συνέχεια η παρατήρηση της κίνησης που διαγράφουν τα νησιά αυτά περιγράφεται με τρόπο άκρως λεπτομερειακό, που χωρίς υπερβολή, οδηγεί σε μιαν αληθινή **Αποκάλυψη**. Συγκεκριμένα:

*.....τὰς νήσους ἅμα περι-
γινόμενας ἐπανάγειν· οὐ μὴν εἰς ταῦτὸ τῇ ἀρχῇ συν-
άπτειν τὸ πέρας οὐδὲ ποιεῖν κύκλον, ἀλλ' ἡσυχῇ παραλ-
λάσσειν τὰς ἐπιβολὰς ἔλικα ποιούσας μίαν ἐν τῷ περιστρέφεσθαι.*

.....μόλις τα νησιά κατόρθωναν να σκαρφαλώσουν στο κύμα, αμέσως επέστρεφαν πίσω, όχι όμως με τέτοιο τρόπο, ώστε το τέλος της κίνησής τους να είναι στο ίδιο σημείο με την αρχή της, ούτε έτσι ώστε να σχηματίζουν κύκλο, αλλά κάθε επιστροφή τους διέφερε ελαφρά από την προηγούμενη, με αποτέλεσμα να διαγράφουν έτσι μιάν έλικά με την περιστροφή.

Το ανέλπιστο αυτό περιγραφόμενο, αποβαίνει εκπληκτικό.
Πρόκειται μια αληθινή Αποκάλυψη.

Ορίστε πώς:

Η κίνηση των νησιών, που δεν διαγράφει ακριβή κύκλο αλλά μιάν **έλικα**, μορφοποιεί ένα σχήμα όπως ακριβώς το **ελατήριο**. Περιγράφεται εδώ με μεγάλη και προσοχή και λεπτομέρεια. Απο κάποιαν άποψη, εκείνο που συγχρόνως θυμίζει, είναι η δομή και η κίνηση των μορίων του DNA.

Ίσως το σημείο εκληφθεί ως ολίσθημα σε αυθαίρετες φαντασιοπληξίες. Όμως λίγη υπομονή. Τα όσα ακολουθούν στο αρχαίο κείμενο υπερβάλλουν κάθε Φαντασία.

Σύμφωνα με τον ορισμό της Επιστήμης:

‘ή διαμόρφωση των μεγάλων μορίων του DNA στον χώρο, έχει τη μορφή δύο επιμηκών αλύσεων, οι οποίες συστρέφονται ελικοειδώς μεταξύ τους.’

Η κίνηση αυτή που δεν περατώνεται σε τέλειο κλειστό κύκλο, δεν σχηματίζει κύκλο, και είναι αέννη, ασφαλώς από κάποιο σημείο εξικνείται, και προς κάποιο άλλο σημείο **χωρεί**. δηλ. **προ - χωράει** στον Χώρο.

Ίσως η εξεζητημένη προσέγγιση να δίνει μιαν αίσθηση υποκειμενικών, και απατηλών εκτιμήσεων και συμπερασμάτων, **αλλά**. Ακριβώς επειδή βρισκόμαστε στο πλέον Κορυφαίο Σημείο, που δικαιολογεί απόλυτα, την **Ύψιστη Στιγμή της Ελληνικής Αρχαιολογίας**. συνίσταται η απαλλαγμένη προκαταλήψεων ανάγνωση και καταννόηση των όσων στο αρχαίο Κείμενο ακολουθούν.

Λίγα ακόμη εισαγωγικά:

Η Επιστήμη των Μαθηματικών δεν έχει καταφέρει να λύσει με ακρίβεια το πρόβλημα του εμβαδού του κύκλου. Ακριβώς επειδή ο **Φυσικός Κύκλος** στην ουσία είναι μιά συνεχώς κινούμενη **Έλικα**. Μοιάζει έστω, με την έλικα του DNA. Την γενετική ταυτότητα κάθε έμβιου οργανισμού που μεταβιβάζεται κατα την αναπαραγωγική διαδικασία όπως επιτάσσει ο έμβιος **βραχύς Βίος**, στον μεγάλο Κύκλο της **αιώνιας Ζωής**. Αυτή η συνεχής ροή προδίδει αλλά κυρίως προϋποθέτει μιαν **Αρχή**.

Αυτό που αναζητούν σήμερα οι επιστήμονες με το περίφημο πείραμα του CERN, την Αρχή της Ζωής όπως λέγεται, δεν είναι απίθανο να βρίσκει αντιστοιχία στα όσα θαυμαστά, είδαν τα μάτια του επισκέπτη μέσα στο περίφημο Άντρο.

Διασώθηκε κορυφαίος αρχαίος γραπτός λόγος του Πίνδαρου.

Προσδιοριστικά λοιπόν, αλλά και επιβεβαιωτικά διαπιστώνεται εδώ η ανεκτίμητη σχετική φράση του Θηβαίου λυρικού:

ὄλβιος ὅστις ἰδὼν κεῖν' εἶσ' ὑπὸ χθόν'·

οἶδε μὲν βίου τελευτάν,

οἶδεν δὲ διόσδοτον ἀρχάν

Pind. Frag m.137,1

**Τρισευτυχισμένος εκείνος που γνώρισε τα υποχθόνια μυστήρια.
Γνώρισε το τέλος του βίου.
Γνώρισε την Αρχή της Ζωής, που έδωσε ο Δίας.**

Σε τελευταία λοιπόν θεώρηση το ανυπολόγιστης αξίας αυτό απόσπασμα*** του Πίνδαρου, βεβαιώνει ότι στο Μαντείο του Τροφωνίου ο μυσούμενος δεν έβλεπε μόνον το **Τέλος** του σύντομου Βίου, αλλά και την **Αρχή**.

Την Αρχή της Ζωής.

***** Το απόσπασμα έχει τόση Αξία, που αν είχε υλική υπόσταση, θα κόστιζε περισσότερο απ' όλα μαζί τα αρχαία Ελληνικά αγάλματα, που βρίσκονται στα μουσεία του Κόσμου.**

*

Μια καθοριστική λοιπόν Γνώση ρωτάει το εξής: **Τι επιτέλους ήταν αυτή η Έλικά;**

Ποιός ήταν ο χαρακτήρας της; Εάν δεν σήμαινε αυτό που διακαώς αναζητείται από την σύγχρονη Επιστήμη, τί άλλο θα ήταν δυνατόν να σημαίνει; Πώς αλλιώς θα μπορούσε να ερμηνευθεί αυτός ο καταναγκαστικός Θησαυρός που μας κληροδότησε ο Κύκνος της Θήβας;

Αν εδώ δεν παρουσιάζεται μια ολοκληρωμένη Γνώση, τότε τίθενται σε αμφισβήτηση διανοητικές αξίες με παγκόσμια αναγνώριση. Ο Θαλής, ο Αριστοτέλης, και βεβαίως ο Πυθαγόρας, ο οποίος έλεγε ότι **οι άνθρωποι γίνονται βέλτιστοι όταν βαδίζουν προς τους θεούς.**

Και όμως. Η σημερινή γνώση, η σχετική με την αξία και την χρήση των μαντείων είναι τέτοια, που απλά θεωρείται ότι σ' αυτά τα **“άθεα οικητήρια”** κάποιοι φιλάργυροι ιερείς εξαπατούσαν τους «αφελείς» αρχαίους Έλληνες.

Εξαπατούσαν τους έχοντες αυτού του είδους Γνώση της Φυσικής Νομοτέλειας;

(Μήπως, Στραβά, σ' έναν Στραβό, αρμενίζουμε Γιαλό;)

*

Μόλις προηγουμένως διατυπώθηκε πως:

Η Επιστήμη των Μαθηματικών δεν έχει καταφέρει να λύσει με ακρίβεια το πρόβλημα του εμβადού του κύκλου. Ακριβώς επειδή ο **Φυσικός Κύκλος** στην ουσία είναι μιά συνεχώς κινούμενη **Έλικά**. Αυτή η συνεχής ανάπτυξη, προϋποθέτει ένα Σημείο εκκίνησης. Μιάν **Αρχή**. Επισταμένα αναζητείται απο την σύγχρονη Επιστήμη.

Το σημείο αυτό κάλλιστα μπορεί να χαρακτηριστεί ως **η Αρχή του ΧωροΧρόνου.**

Παρουσιάζει μέγιστο τοπικό ενδιαφέρον. Ακριβώς γιατί ο μυσούμενος στα χθόνια μυστήρια σαφώς ομολογείται πως το έβλεπε, το γνώριζε. Απο κάποια άποψη λοιπόν θα φάνταζε λόγος

ημιτελής, να μην γίνει μια προσπάθεια έστω, της γνωριμίας του.

*

Αρχή, κατά την αρχαιοελληνική Θεολογία, περιγράφεται ο θεός.
Η συγκεκριμένη Αρχή θεωρείται Ακίνητη, και Αιτία Κινήσως των Πάντων.
Είναι το περίφημο **Κινούν Ακίνητον**.
Λίγα Επιγραμματικά.

*.....ἔστι τι ὃ οὐ κινούμενον τάλλα κινεῖ, κινεῖ δὴ ὡς ἐρώμενον,
ἐπεὶ καὶ ἡδονὴ ἢ ἐνέργεια τούτου..... πορὰ
γὰρ ἡ πρώτη τῶν μεταβολῶν, ταύτης δὲ ἡ κύκλω· ταύ-
την δὲ τοῦτο κινεῖ. ἐξ ἀνάγκης ἄρα ἐστὶν ὄν·
ἀρχὴ των κινουμένων πάντων τό ἀκίνητον. ἡ θειοτάτη ἀρχή.
Αριστλ. Μεταφ. 1072*

Η Εικόνα που παρουσιάζεται με αυτήν την περιγραφή, δείχνει πως απο ένα σταθερό Σημείο ξεκινάει μια μεταβολή, η οποία σύμφωνα με την κύκλου φορά, σχηματίζει αρχικά μιά Σπείρα, και στην συνέχεια μεταβάλλεται σε μιάν ατέρμονη έλικά. Μιάν Έλικά, που με την σερά της (προ) χωρεί σ' έναν αδιάστατο ΧωροΧρόνο. Απο κάποια προοπτική παρουσιάζει ένα τέλειο κυκλικό σχήμα. Έναν τέλειο Κύκλο. Σε σχεδιαστική προβολή εικονίζει μια Κάτοψη Ελατηρίου. Η αδυναμία του απροσδιόριστου, του πάντοτε υπολειπόμενου εμβαδού του Κύκλου, εδώ ακριβώς βρίσκει την απάντησή της. Το εμβαδόν του Φυσικού Κύκλου πάντοτε θ' αφήνει υπόλοιπο, ακριβώς γιατί ο Φυσικός Κύκλος δεν κλείνει.

Δεν έχει σταθερή ούτε Ακτίνα, ούτε Διάμετρο.

Ο Φυσικός Κύκλος δεν κλείνει ποτέ.

Το ολοκληρωμένο λειτουργικό σχήμα παρουσιάζεται με μορφή Ελατηρίου, που απο το Σημείο εκκίνησης αναπτύσσεται με σχήμα Σπείρας, μέχρι την μορφοποίηση του σε Έλικά.

Θεωρητικά πάντα μιλώντας, δεν μένει παρά να δεχτούμε ότι το ενυπάρχον στην έλικά, στο ελατήριο «κενό», καταλαμβάνει ο Χώρος και ο Χρόνος. Υποτίθεται λοιπόν ότι αυτό το άγνωστης διάρκειας Χρόνου, και ακαθορίστων ορίων Χώρου ανάπτυγμα, έβλεπε ο μινούμενος στα Χθόνια Μυστήρια.

Ίσως να πρόκειται κάτι αφάνταστα ελάχιστο,

ίσως να συμβαίνει και το ακριβώς αντίθετο.

Όμως, απο μιαν άποψη όπως δη ποτε γινόταν, άμεση
Συνειδητοποίηση του Χώρου, και του Χρόνου.

Μ' αυτές λοιπόν τις προϋποθέσεις φτάνουμε στο σήμερα.
Στις τελευταίες παρατηρήσεις, και εκτιμήσεις, που αναμφίβολα οδηγούν σε πληρέστερη γνώση λειτουργίας του περίφημου Ιερού της Λειβαδιάς.

Χαρακτηριστικός γίνεται ένας Αριστοτελικός λόγος.
Ο Φιλόσοφος κάπου, έχει ήδη παραθέσει λόγο για τα υγρά που υπάρχουν στο εσωτερικό της Γης, όπως είναι τα νερά, η λάβα, και διάφορα άλλα σε υγρή μορφή, με λεπτομερή τρόπο, και φτάνει στο σημείο να εξετάσει τον αέρα, **τό πνεύμα** όπως χαρακτηριστικά το ονομάζει, που βρίσκεται μέσα στην Γή.

*Ὅμοίως δὲ καὶ τῶν πνευμάτων πολλὰ πολ-
λαχοῦ γῆς στόμια ἀνέφκται· ὧν τὰ μὲν ἐνθουσιᾶν ποιεῖ τοὺς
ἐμπελάζοντας, τὰ δὲ ἀτροφεῖν, τὰ δὲ χρησιμωδεῖν, ὥσπερ
τὰ ἐν Δελφοῖς καὶ Λεβαδείᾳ, τὰ δὲ καὶ παντάπασιν ἀναι-
ρεῖ, καθάπερ τὸ ἐν Φρυγίᾳ.
Aristl. De mundi 395 b 19*

Κατά τον Αριστοτέλη λοιπόν υπάρχουν Στόμια, που έχουν χρησιμοδοτικές ιδιότητες, όπως είναι των Δελφών, και της Λειβαδιάς. Μάλιστα στην παράγραφο επιμερίζονται τα δύο αυτά επιφανέστερα και αξιολογότερα Στόμια.

Το ερώτημα λοιπόν που για πολύ χρόνο απασχόλησε ήταν επίπονο.
Πώς άραγε θα ήταν δυνατόν το **Στόμιο**, το μαντείο, το άδυτο, το χάσμα, ο σηκός, (έχει δώδεκα διαφορετικές ονομασίες) της Λειβαδιάς, να αποδειχτεί ότι είχε αυτές τις χρησιμοδοτικές ιδιότητες; Και βεβαιότατα έμμεσα και το εν Δελφοίς αναφερόμενο **Στόμιο**.
Για να το υποστηρίξει ο Αριστοτέλης, ο οποίος σε πολλά είναι ακόμη αξεπέραστος, σύμφωνα με δική του έκφραση σημαίνει πως **“οὕτως ἔχειν καὶ οὐκ ἄλλως”**
Έπρεπε λοιπόν να αποκαλυφθεί κάποια, κυριολεκτικά **κατεργασία της Τέχνης**, πάνω σε φυσικά δεδομένα Στοιχεία, για να προκύψει εκείνο που μεταφέρει το απόσπασμα.

Ποιό άραγε ήταν το φυσικό Στοιχείο, που με την κατάλληλη εφαρμογή κάποιας άγνωστης τεχνικής, παρήγαγε χρησμούς;

Στο σημείο αυτό ας ακούσουμε πως ο Επιμελητής αρχαιολόγος, ο Νικόλας Φαράκλας, περιγράφει τα όσα ήρθαν σε φως κατά την ανασκαφή του μαντείου του Τροφονίου.

**Η Ύψιστη Στιγμή,
της Ελληνικής Αρχαιολογίας.**

.....εἰς ἀπόστασιν μέτρων τινῶν, πρὸς Δ. τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς Βασιλέως, καὶ ὀλίγον πρὸς Ν. ἀνεύρομεν κατεστραμμένον κατάγαιον κτίσμα, περιφερές κλιβανοειδές, διαμ. 1,90, ὑψ. ἀποκαθιστωμένου 3,50 μ. περίπου, ἐδραζόμενον δε ἐπὶ τοῦ βράχου.

Ἀπο τοῦ μέσου περίπου τοῦ δαπέδου φυσικὴ ἀκανόνιστος αὐλαξ φέρεται βαθμιαίως, βαθυνόμενη πρὸς Ν.ΝΔ. καὶ λήγει ἐπὶ τοῦ τοίχου. Παρ' δ' αὐτὴν ευρέθη μέγας ἀναστραμμένος λίθος, τὴν μίαν πλευρὰν ἔχων κοίλην καὶ δυνάμενος νὰ καλύψει τμήμα τοῦ μήκους τῆς αὐλακὸς σχηματιζομένης οὕτω μικρὰς σήραγγος, ὑψ. 0,20. περίπου καὶ πλ. 0,49 – 0,50 μ. Ἐάν ὁ λίθος δὲν ἐρμηνευθεῖ οὕτω, εἶναι τελείως ἀκατανόητον, πῶς ευρέθη ἐκεῖ, ἐάν μάλιστα σημειωθῇ ὅτι εὐρίσκεται ἐν ἐπαφῇ πρὸς τὸ δάπεδον.....ἐντὸς τῆς σήραγγος δύνανται ἀκριβῶς νὰ χωρήσωσι μετὰ τινος δυσκολίας αἱ κνήμαι ἐνήλικος ἀνθρώπου. Ἡ θέσις τὸ σχῆμα καὶ αἱ διαστάσεις φαίνονται ἀποδεικνύουσαι ὅτι ἀκριβῶς εὐρίσκόμεθα πρὸ τοῦ κυρίως μαντείου τοῦ Τροφωνίου.....

Δευτερεύον σημειούμενο, ἀλλὰ ἐξαιρετικὰ διαφωτιστικό, στο σημεῖο αὐτό, εἶναι ἡ φορὰ τῆς "αὐλακας." Ἐχει κατεύθυνση **βαθυνόμενη πρὸς Ν.ΝΔ.**

Ἡ λεπτομέρεια κομίζει Γνώση.

Δεν ὀρθώνονται σοβαροὶ λόγοι ἀμφισβήτησης, στὴν πρότασι πῶς ἐκεῖ ἀκριβῶς βρισκόταν ἡ Εἰσοδος τοῦ Ἄντρου. Ἐκεῖ ἀκριβῶς στηνόταν ἡ στενὴ **ελαφριά σκάλα** με τὰ 7 σκαλοπάτια, με τὴν χρῆσιν τῆς ὁποίας, ὁ ἐπισκέπτης κατέβαινε στο Ἄδυτο.

Τὸ Ν.ΝΔ. σημεῖο, σήμερα ἀποδεικνύει, ὅτι τὴν κρίσιμη Ὥρα τοῦ Ὁρθροῦ, ἡ Σελήνη, τὸ Φῶς τῆς Σελήνης, ποὺ εἰσχωροῦσε στὸν Τάφο, προερχόταν ἀπο αὐτὸ ἀκριβῶς τὸ Σημεῖο, ἀπο αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν κατεύθυνση. Παρατίθεται λόγος υποστηρικτικός.

Ἐνα ἴδιο φαινόμενο ἐξακριβώνεται ἀρχιτεκτονικά, στο ἴδιας θρησκευολογικῆς παρακαταθήκης Ερέχθειο τῆς Ἀθηναϊκῆς Ἀκρόπολης. Ὁ καθηγητὴ κ. Ν. Κοντολέων, με πολὺ ἐνδιαφέρον παρατηρεῖ τὰ "ἀφύσικα" μεγάλα ἀνοίγματα ποὺ παρουσιάζει **ὁ Δυτικὸς Ὁρθοστάτης. (ΤΟ ΕΡΕΧΘΕΙΟΝ ΩΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΜΑ ΧΘΟΝΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ. Ὁ ΔΥΤΙΚΟΣ ΤΟΙΧΟΣ ΤΟΥ ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ. Σελ 55 -69.)**

Γίνεται ἀπόλυτα κατανοητὸ ὅτι ἀπο τὴν δυτικὴ πλευρὰ ἢ Σελήνη "ἐμπαινέ" στὸν Τάφο τοῦ ἀντίστοιχου Σωσίπολι των Ἀθηνῶν, Ερεχθεά.

Τὸ μὴ φευκτὸ σημειούμενο εἶναι, ὅτι τὸ εἰσερχόμενο στο Ερέχθειο Φῶς δὲν ἦταν Συμβολικόν, ὅπως ἐκτιμάται, ἀλλὰ ἀπαραίτητο Πρότυπο χρηστικόν στο δρώμενο, Στοιχεῖο.

*

Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ ὁ Νικόλας Φαράκλας ὀνομάζει ἐδῶ, **μικρὰ Σήραγγα**, εἶναι τὸ ἴδιο με ἐκεῖνο ποὺ ὁ Μάξιμος Τύριος περιγράφει **Στόμιον**, ὡς ἐξῆς:

*Ἐν Τροφωνίου τε μὴν (καὶ γὰρ τοῦτο μαντεῖόν
ἐστὶν ἐν Βοιωτίᾳ ἥρως Τροφωνίου περὶ Λεβαδίαν
πόλιν) ὁ δεόμενος συγγενέσθαι τῷ δαιμονίῳ, ἐνσκευα-
σάμενος ὀθόνη ποδῆρει καὶ φοινικίδι, μάζας τε ἐν*

*χεροῖν ἔχων, εἰσδύεται ὕπτιος κατὰ στομίου στενοῦ·
καὶ τὰ μὲν ἰδὼν, τὰ δὲ ἀκούσας, ἄνεισιν αὐθις ὑπο-
φήτης αὐτάγγελος.
Lect.8,2b,1*

**Εκείνος που κατεβαίνει εισχωρεῖ απέναντι, σ' ένα στενό στόμιο,
και αφού ἄλλα δει, και ἄλλα ακούσει
ανέρχεται αναγγέλοντας ο ἴδιος την προφητεία.**

Και ο Πανσανίας:

***" ἐστὶν ὁπῇ μεταξύ τοῦ τε ἐδάφους
καὶ τοῦ οἰκοδομήματος."***

Απο μια σημερινή προοπτική, γίνεται διακυβεύσιμο, για το εάν ο Νικόλας Φαράκλας περιέγραψε τα ὅσα είχαν ἐρθει σε φως, χωρίς την επήρρεια των φιλολογικῶν μαρτυριῶν, και κινούμενος αποκλειστικά, με δικά του φιλολογικά κριτήρια ανασκαφικῶν εκτιμήσεων. Ὅμως εκείνο που μετράει εἶναι ἡ πολύ βαρύνουσα Ιστορική Διατύπωση. Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε το εάν ο φωτισμένος αρχαιολόγος, επιχειρούσε να "εφαρμόσει" τα ὅσα ἐρχονταν σε φως απο την ανασκαφή, στις μαρτυρίες του αρχαίου Κείμενου, ἢ συνέβαινε το αντίθετο. Αν ὁλδ ἦταν το Κείμενο που συμφωνούσε μ' εκείνα που ἐρχονταν στο φῶς.

Απο Αγαθή Τύχη ο Νικόλας εστίασε σε μια λεπτομέρεια που χωρίς καμιάν υπερβολή, οδήγησε σε κείνο που ἐδῶ προτείνεται ως:

Η Ὑψιστη στιγμή της Ελληνικῆς Αρχαιολογίας.

Πρώτιστο που αβίαστα διακρίνεται εἶναι ἡ ὑπαρξὴ Στομίου, και κατα συνέπειαν ἀνάλογη λειτουργία του. Αντίθετη ἀποψη θα οδηγούσε στο πουθενά.

Κάτι συνέβαινε στο Στόμιον.

Ἀκρως ενδιαφέρον, αφού πιστοποιεῖται και στα Κείμενα, και στις ανασκαφές. Εἶναι πολύ σημαντικό να ἔχουμε κατά νού, τις ακριβεῖς συνθήκες λειτουργίας του συγκεκριμένου χώρου, εκείνον τον συγκεκριμένο εωθινὸ χρόνο.

Μέσα στο ἄδυτο διαχέεται φωταύγεια που ἔχει εκδηλωθεῖ απο την "κατάσπειση" το ράντισμα του αἵματος, πάνω στους κρύσταλλους του πυρίτιου, κατά την διάρκεια της σφαγῆς του κριού.

Ὡς συνέπεια, μέσα στο ἄδυτο επικρατεῖ ἔντονος ιονισμός.

Οι νανοκρύσταλλοι του Πυριτόλιθου σχηματίζουν ἐγχρωμες ακτινοβολίες που ἄμεσα επηρεάζουν λιγότερο, ἢ περισσότερο το περιβάλλον.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ὅτι το Στόμιον, ἡ Σήραγγα που σχηματίζει ο αναστραμμένος λίθος την μίαν πλευράν ἔχων κοίλην, ως τεχνητό Στοιχείο του χώρου, εκείνη την κρίσιμη ὥρα βρίσκεται σε λειτουργία.

Ένα λεπτό ρεῦμα αέρος περνάει και βγαίνει απο το περίφημο αὐτό Στόμιον.

Η ὀρθὴ ἀπάντηση στο ακόλουθο αὐτόματο ἐρώτημα, οδηγεί σε πρωτοφανή συμπεράσματα. Τί ἄραγε θα εἶναι δυνατόν να παράγεται να εκ-φράζεται, απο ένα

τέτοιο Στόμιο, σ' έναν τέτοιο χώρο, σ' έναν τέτοιον χρόνο;
Όλα συνηγορούν ότι μέσα απο το Στόμιον, υλοποιείται Φωνή.
Βεβαίως με την απαραίτητη συνέργεια «Στοιχείων,* που παραδοσιακά
βρίσκονται μέσα στον Τάφο, ή έχουν τεχνικά προστεθεί αργότερα.»

Τα συγκεκριμένα "Στοιχεία," δεν είναι άλλο τι, παρά Οστά.

(Μιά ίδια Ακολουθία Επαναλαμβάνεται στο σύγχρονο θρησκευτικό Τυπικό.
Πιστοποιείται μέσα σε όλους τους Χριστιανικούς ναούς. Το μόνο που έχει
διαφοροποιηθεί, είναι ότι σήμερα πάνω στην Αγία Τράπεζα, που εδράζεται πάνω
σε Οστά, η Επανάληψη της αιματηρής Θυσίας, έχει μεταστραφεί σε Αναίμακτη.)

Ίδιο ακριβώς Φαινόμενο εκδηλώνεται και στο Δελφικό άδυτο. Από μιά διάτρητη
Ομφαλόσχημη πέτρα, η οποία βρέθηκε μέσα στο άδυτο, στο σημείο όπου
στηνόταν ο προστατευτικός χάλκινος τρίποδας της Πυθίας, παράγονται τα ίδια
ακριβώς αποτελέσματα. Απο το άδυτο ακούγεται η Φωνή, που βγαίνει απο τα
οστά του τοτεμικού Πύθωνα, Διόνυσου, μέσω του Στομίου που λειτουργεί, με
μια εφαρμογή της Τέχνης επί της Φύσεως.

Πληρέστερη ανάλυση στο Σημείωμα: Δελφοι Οι Αιματηρές Θυσίες.

<http://viotikoskosmos.wikidot.com/vallas-delfoi>

*

Ο Δρόμος της Δόξας.

Ο εν λόγω υψηλός λόφος τον οποίο ο Πλούταρχος ονομάζει **Ουδώρα**, και ο Πausanias
όρος, όπου βρίσκεται το μαντείο του Τροφωνίου, και ο ναός του Διός Βασιλέως,
παρουσιάζει μια πολύ σπάνια γεωδαιτική χωρομορφία. Περιβάλλεται απο τέσσερα ποτάμια.
Ανατολικά Δεσπόζει η Έρκυνα. Δυτικά είναι το λεγόμενο Κεφαλάρι της Σούρπης, Στο
Βορεινό τμήμα κυλάει η Προβασίη, της οποίας τα αυλητικά καλάμια υπογραμμίζει ο
Θεόφραστος, και στα Νότια κρατεί ένας πολλά σημαίνων εποχικός χείμαρρος, ο
Ξηριάς. Η ιδιαιτερότητά του σημαίνει μιά όμοια παρουσία Μεσημβρινών χειμάρρων, οι
οποίοι καταγράφονται σε νεολιθικούς Οικισμούς, και Ακροπόλεις.
Δυό χαρακτηριστικοί είναι το Διμήνι και το Σέσκλο.

Η Συνοχή των τεσσάρων ποταμών στο Ιερό Όρος της Λειβαδιάς, είναι υπαρκτή και
διακρίσιμη. Επιβεβαιώνει έναν εξαιρετικό στην Θρησκευσιολογία Χώρο, που διαχωρίζεται
απο το ευρύτερο "βέβηλο" περιβάλλον. Είτε ως Οικισμός, είτε ως Χώρος όπου συμβαίνουν
ανθρώπινες δραστηριότητες. Στο χαρισματικό τετράγωνο ενυπάρχουν αντιπροσωπευτικά
είδη Πανίδας, και Χλωρίδας, με τα οποία διατρέφεται ο Οικισμός.....

(ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΩΝ. Ελιαντ. Εκδ. Χ"νικολή.)

(Η εξαιρετική τοποθεσία ανάγει μια τέτοια Πόλη σε Ιερή. Απο τις πλέον σπάνιες, ίσως η μοναδική σε Επιγραφές αναφέρεται η αρχαία Λεβάδεια.

Τέσσερα επώνυμα ποτάμια περιβάλλουν τον Χριστιανικό Παράδεισο. Τον "**παρα τον Άδη**" κήπο της αρχαιοελληνικής αντίληψης. Πιζόν Γκιχόν, Τίγρης, και Ευφράτης.

Στο κέντρο του αντίστοιχου τετράγωνου βρίσκεται η Σαλήμ. Μια Θεϊκή Κατάβαση στον Άδη, φέρεται ότι συνέβη κι εκεί. Οι Έλληνες την ονόμασαν **Ιερή**.

Έτσι απο την Ιερη Σαλήμ, προέκυψε η γνωστότερη σήμερα **Ιερουσαλήμ**.)

Η επιφάνεια του λόφου Ουδώρα έχει επιπεδοποιηθεί, για τις ανάγκες ίδρυσης εκεί του τεράστιου ναού, και των άλλων μνημείων που μνημονεύονται στην περιγραφή του Περιηγητή. Στο ανατολικό τμήμα, με τον χαρακτήρα "εκκλησίας" του ναού διασώζεται στην πλέον αρχέγονη μορφή της μια έκταση δύο περίπου στρεμμάτων.

Σχηματίζει ένα τραπέζιο. Στην πραγματική του θεώρηση όμως, πρόκειται για ένα αρχαιότατο εκπληκτικό Τέμενος, που έφτασε απο την προϊστορική εποχή έως σήμερα ζωντανό, και πρωτίστως αλώβητο.

Ενσωματώνει, και εκφράζει όλο το Φάσμα και την Διαλεκτική των Θρησκευολογικών Επιφανειών. Εδώ είναι δυνατόν να παρατηρηθεί η εξελικτική **Πορεία της αρχικής ανεικονικής Επιφάνειας**, που σταδιακά οδηγήθηκε σε **Ισχυοφάνεια, Ιεροφάνεια** και τέλος **Θεοφάνεια**. σε πρόσωπο επώνυμου θεού, με ανθρώπινα χαρακτηριστικά.

Ο χρόνος εδώ φαίνεται να έχει σταματήσει απο την εποχή τουλάχιστον των επώνυμων Φλεγύων. Ενός καθαρά Μινυακού φύλου, που αργότερα μνημονεύεται και απο τον Όμηρο, οτι κατοικεί στην περιοχή της καλής **βήσας**, δηλαδή της καλής Λεβαδειακής χαράδρας, την οποία διαρρέει ο ποταμός Έρκυνα.

Στο κέντρο του Τεμένους βρίσκεται ένα αληθινά Συνταρακτικό Μνημείο. Είναι ο Βράχος, σε συζυγία με το Ιερό Δέντρο. Το πανάρχαιο δυώνυμο σε λειτουργική σύνοδο έχει διαμορφωθεί σε ελλειψοειδή Βωμό, ο οποίος καλύπτεται απο το κατ' εξοχήν Ιερό Δέντρο των Θρησκευολογικών Επιφανειών. **Έναν αειθαλή και αείζωο Ερινεό. Μιά Αγριοσυκιά**. Το Σύμπλεγμα προϋποθέτει αλλά και συνεπάγεται την Αθανασία.

Ορίστε πως.

Ακολουθούν κάποιες διαφωτιστικές επι μέρους προτάσεις, απο μian εκτενή Αναφορά στο ζωντανό αυτό μνημείο, που δημοσιεύθηκε πριν απο 30 χρόνια, όταν το δέντρο σωζόταν ακόμη.

Μινω – Μυκηναϊκός Διόνυσος. (εκδ. Λιβάνη 1993 σελ. 30 – 67.)

Η σύζευξη Δέντρου και Βράχου δεν είναι τυχαία. 4.000 π.Χ. πλακίδια απο το Χάραπα και το Μοχέντζο Ντάρο των Ινδιών, δείχνουν ήδη ένα ακριβές παράλληλο, με αυτό της Λειβαδιάς. Πρόκειται για το πολύ γνωστό Ιερό Δέντρο, και τον Βωμό, Το εκπληκτικό δυώνυμο έχει μια συνεχή παρουσία σε όλα τα μήκη και πλάτη, της Γης, και σε όλα τα θρησκευτικά Συστήματα. Σε πολλά είναι το ίδιο Δέντρο **ο Ερινεός. Η Αγριοσυκιά**.

Απο την Προϊστορική Ευρώπη, έως την Ινδία, τον Βουδδισμό, Χριστιανισμό, και τα Νησιά του Ειρηνικού Αρχιπελάγους. Ερινεός με θρησκευτική σημασία διαπιστώθηκε και στην Κεντρική Αμερική. (V.J.VOOGEL "AMERIKAN INDIAN MEDICINE" Oklahoma 1970)

Η Αθανασία και το Αείζων, του δυνάμει Βωμός -Ιερό Δέντρο διαπιστώνεται απο την παρατήρηση της ευεργετικής Σύμπλεξης. Ο Βράχος - Βωμός εξασφαλίζει στο Ιερό Δέντρο την απαραίτητη υγρασία, αφού προστατεύει τις ρίζες του, με τον όγκο του. Το Δέντρο με την σειρά του αισθάνεται και ανταποδίδει την ευεργεσία καλύπτοντας τον Βράχο απο τα καιρικά Φαινόμενα. Ήλιος, Βροχή, Χαλάζι. Το κυριότερο βέβαι είναι η αποτελεσματική προστασία απο τους κεραυνούς, αφού πάντα βρίσκεται στην κορυφή κάποιου όρους. Είναι όμως ήδη γνωστό ότι η Συκιά ο Ερινεός, ανάμεσα σε πολλές άλλες σχεδόν απίστευτες ιδιότητες, ότι δεν προσβάλλεται απο κεραυνούς. Βεβαίως το συγκεκριμένο Δέντρο στο τέμενος του Τροφώνιου δεν έχει ηλικία μεγαλύτερη απο 100, 200 χρόνια, αλλά πάντα απο την πλούσια παραφυάδα αναφύεται ένα νέο Δέντρο. Αυτό άλλωστε σημαίνει και το όνομά του **Ερι – νεός** μεταφράζεται ως: **ο πολύ νέος**.

Όλη την διάρκεια του Χρόνου, ακόμη κι όταν είναι σκεπασμένο με χιόνι, το μοναδικό αυτό α ν α ν θ έ ς είδος Δέντρου, έχει στην άκρη ένα πάντα μικρό πράσινο "μάτι."

Δύο ακόμη μαρτυρίες έτσι όπως φτάνουν μέσα απο την αχλύ των Θρησκευτικών Κειμένων, έχουν την σημασία τους. Η πρώτη παρουσιάζεται απο τον Όμηρο. Στην Ιλιάδα, το ασθενέστερο σημείο των τεχών της Τροίας, είναι εκεί ακριβώς που βρίσκεται ένας πολλά σημαίων Ερινεός. **Ομ. Ζ 433 - 434**

Στην Οδύσσεια τα πράγματα γίνονται περισσότερο κρίσιμα. Στο Κέντρο του θρυλικού Έπους, όλοι οι σύντροφοι του Οδυσσέα χάνονται, και επιζεί μόνον ο ίδιος, κρατημένος απο ένα κλαδί αγριοσυκιάς, αποφεύγοντας έτσι τον όλεθρο του καταποντισμού. **Ομ. μ. 426 κε**

Πρόκειται για τον φοβερό και τρομερό Ερινεό της Χάρυβδης. Εκεί ο Ήρωας μέσω μιας συναρπαστικής περιγραφής, περνάει με επιτυχία απο μια πραγματική Ζωτική Δίκη.

Μινω – Μυκηναϊκός Διόνυσος σελ.46 – 64.

Ένα ίδιο τυπικό επιζεί στο θρησκευτικό υπόβαθρο της Ραροτούνκα στην Σαμόα της Πολυνησίας. **Λεκατσάς, ΨΥΧΗ 297**

Η δεύτερη και κυριότερη για τον Συγκρητισμό που πρόκειται να ακολουθήσει, ελαφρώς καλυμμένη εξιστορείται στην **Χριστιανική Γέννηση**. Το περίφημο Δένδρον της Ζωής και του Θανάτου, και προφανώς το ίδιο με διαφορετική ονομασία, και επίκληση, ως Ξύλον της Γνώσεως του Καλού και του Κακού, που βρίσκεται στο Μέσον του Χριστιανικού Παράδεισου, ασφαλώς δεν είναι άλλο απο τον γνωστό μας πια Ερινεό.

Το είδος του Ιερού Δένδρου, της Χριστιανικής Ανθρωπογονίας, που δεν αναφέρεται ευθέως, επιμαρτυρείται και απο τα **“περιζώματα έκ φύλλων συκής, των Πρωτόπλαστων,”** αλλά και απο το δέντρο όπου ο Ιούδας **“ἀπήγγατο από συκής.”**

ΣΥΓΚΡΗΤΙΣΜΟΣ

Η τελευταία αναφορά στον Χριστιανικό Παράδεισο, ζωηρεύει με επιτυχία την φιλοσοφία του φαινόμενου **Συγκρητισμός**. Είναι ένας ορος που χρησιμοποιείται στην περιγραφή

“της αναμείξεως, και συγχωνεύσεως διαφόρων θρησκειών και τύπων λατρείας.”
Και με μια στενότερη έννοια, το φαινόμενο διείσδυσης της αρχαιοελληνικής θρησκείας, στον ΕλληνοΡωμαϊκό χριστιανικό Κόσμο.

Η Θεωρητική αλλά και Πραγματική Εικόνα που προκύπτει είναι περισσότερο πανομοιότυπη, απο όσο φαινομενικά δείχνει. Υπενθυμίζεται ότι στο Ιερό του Τροφώνιου, επιτελείται μια Κατάβαση στον Άδη. Επιτυγχάνεται με την χρήση αποκλειστικά φυσικών Πρότυπων Στοιχείων, και Λειτουργιών.
Το εξαιρετικό Γεγονός, προσδίδει στην πόλη Λεβάδεια, ένα κατηγόρημα του Ιερού.
Με γνώμονα τον Σηγκρητισμό, ευκαιριακά εδώ υπενθυμίζεται και η όμοια Ιερουσαλήμ.

Ωστόσο.

Η αρχαιότερη Κάθοδος στον Άδη, που γινόταν στο Ιερό του Τροφώνιου, σε κάποιο σημείο καρυφαίας θρησκευτικής διαμάχης, ήρθε σε ευθεία σύγκριση και σύγκρουση με το δρώμενο της Ιερουσαλήμ. Αποσπάσματα διασώθηκαν στον Χαλκέντερο Ωριγένη, και τον Κέλσο.

Διατυπώθηκε κι απο τις δύο πλευρές εκτενής και σφοδρός Αντί λόγος.
Ξεχωρίζει ο αρχαιοελληνικός Ορθολογισμός, που ακόμα δεν έχει απαντηθεί ικανοποιητικά.
Τουλάχιστον σε επίπεδο Αποδείξεως.

πῶς οὖν

γινώμεν καὶ ἴδωμεν τὸν θεόν; καὶ πῶς ἴωμεν πρὸς αὐτόν;

εἰς Τροφωνίου..... ἔνθα φησὶν θεωρεῖσθαι θεούς,

οὐ ψευδομένους ἀλλὰ καὶ ἐναργεῖς.

..... ὁ Κέλσος φησὶ περὶ τῶν προειρημένων

*ἀνθρωποειδῶν κατ' αὐτὸν θεῶν ὅτι ὄψεται τις αὐτοὺς οὐχ ἅπαξ παραρ-
ρύντας ὥσπερ τὸν τούτους ἐξαπατήσαντα, ἀλλ' ἀεὶ τοῖς βουλομένοις
ὁμιλοῦντας. Celsus Phil. 7, 35 b.*

**Πώς θα δούμε και θα γνωρίσουμε τον Χριστιανικό θεό;
Αν θέλεις να δείς και να ακούσεις ζωντανό θεό, έλα στο Ιερό του
Τροφώνιου. Εκεί θα δείς τον θεό να εμφανίζεται συνεχώς,
και να συνομιλεί, με τους επισκέπτες,
και όχι, όπως ο δικός σας, που εμφανίστηκε μόνον μία φορά,
και σας εξαπάτησε.**

Όμως οι σχετιζόμενες με το Ιερό του Τροφώνιου εκπλήξεις, είναι πολλές. Αποτελούν έτσι επίκουρα εχέγγυα, στο προτεινόμενο που ονομάστηκε "**Η Ύψιστη Στιγμή.**"

Ένα ακόμη Στοιχείο.

Ο σκωπτικός Λουκιανός διηγείται μια φανταστική Επίσκεψη στον Άδη.
Το εγχείρημα της Εισόδου, φέρεται οτι έγινε σε μια λίμνη, κοντά στον Ευφράτη της

Περσίας. Ο επισκέπτης κάνει έναν μακρύ περίπατο στην Χώρα των νεκρών, μεταμφιεσμένος σε νεκρό ο ίδιος. Μετά την περιπλάνηση εκδηλώνει την επιθυμία να επιστρέψει στον Επάνω Κόσμο. Το τέλος αυτής της φανταστικής επίσκεψης και Νεκρομαντείας, έχει το δικό του ενδιαφέρον.

ὥς εἰπὼν πάλιν ὄρτο κατ' ἀσφοδελὸν λειμῶνα.
Ἐγὼ δὲ—καὶ γὰρ ἤδη ὀψὲ ἦν—“Ἄγε δὴ, ὦ
Μιθροβαρζάνη,” φημί, “τί διαμέλλομεν καὶ οὐκ
ἄπιμεν αὖθις εἰς τὸν βίον”; ὁ δὲ πρὸς ταῦτα,
“Θάρρει,” φησὶν, “ὦ Μένιππε· ταχεῖαν γάρ σοι
καὶ ἀπράγμονα ὑποδείξω ἀτραπὸν.” καὶ δὴ
ἀγαγὼν με πρὸς τι χωρίον τοῦ ἄλλου ζοφερώτερον
δείξας τῇ χειρὶ πόρρωθεν ἀμαυρὸν καὶ λεπτὸν
ὥσπερ διὰ κλειθρίας φῶς εἰσρέον, “Ἐκεῖνο,” ἔφη,
“ἐστὶν τὸ ἱερὸν τὸ Τροφωνίου, κάκεῖθεν κατίαςιν
οἱ ἀπὸ Βοιωτίας. ταύτην οὖν ἄνιθι καὶ εὐθὺς
ἔσῃ ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος.” ἤσθεις δὲ τοῖς εἰρημένοις
ἐγὼ καὶ τὸν μάγον ἀσπασάμενος χαλεπῶς μάλα
διὰ τοῦ στομίου ἀνερπύσας οὐκ οἶδ' ὅπως ἐν
Λεβαδεῖα γίγνομαι.

Men.s.necyom. 22

σε λιβάδι γεμάτο ασφοδέλους.

[22] Κι εγώ —μια και ήδη ήταν αργά— λέω: «Έλα λοιπόν, Μιθροβαρζάνη, γιατί καθυστερούμε και δεν γυρνάμε ξανά πίσω στη ζωή;»

Κι αυτός μου απάντησε: «Μην ανησυχείς, Μένιππε, θα σου δείξω ένα μονοπάτι σύντομο και άνετο».

Και πραγματικά με οδήγησε σε έναν τόπο πιο σκοτεινό από τον υπόλοιπο χώρο και, δείχνοντάς μου με το χέρι από μακριά ένα θαμπό και αδύναμο φως, που έμπαινε σαν από μια χαραμάδα, είπε: «Εκείνο είναι το ιερό του Τροφωνίου, και από κει κατεβαίνουν όσοι έρχονται από τη Βοιωτία. Ανέβα λοιπόν από δω, και αμέσως θα βρεθείς στην Ελλάδα».

Κι εγώ, ευχαριστημένος με όσα μου είπε, αποχαιρέτησα τον μάγο και, αφού σύρθηκα με μεγάλη δυσκολία, πέρασα από τη δίοδο και, χωρίς να καταλάβω πώς, βρέθηκα στη Λιβαδειά.

**Μνημοσύνη Ψηφ. Βιβλ.αρχ.Ελλην. Γραμματείας
μετ.Α.Χρηστίδης**

Αυτή ακριβώς η Νεκρομαντεία του Λουκιανού, συμπλήρωσε και τις τελευταίες λεπτομέρειες, που λείπουν από το κείμενο του Παυσανία. Οι ασαφείς "τεταγμένες ημέρες" του μυσμένου, στην Λειβαδιά επιβεβαιώθηκαν. Είναι ένας πλήρης Σεληνιακός Κύκλος. Όλα τα Στοιχεία που συνέθεταν το αρχαίο Δρώμενο στο Τροφώνειο, γνωστοποιήθηκαν πλέον με κάθε λεπτομέρεια. Από μια τέτοια θέση θεώρησης, όχι μόνον δεν φάνταζε αδύναμο ένα επιχείρημα, λήψης χρησμού, αλλά όλες οι συγκυρίες για χρόνο ικανό το υπέθαλπαν, ώσπου τελικά το υπέβαλαν, και το επέβαλαν. Εκείνο που επικράτησε ήταν μιά διάχυτη επιθυμία, επίσκεψης του θρυλικού Άντρου. Ο στενός οικογενειακός κύκλος ενθουσιάστηκε. Το εγχείρημα φάνταζε σαν αληθινή ανταμοιβή.....

ΔΟΚΙΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Έτσι όταν σε κάποια ώριμη χρονική στιγμή, λήφθηκε η Απόφαση: "**Δοκιμασία του Χώρου,**" το επιχείρημα που ακολούθησε, πραγματοποιήθηκε με σχεδόν μηδαμινές αποκλίσεις και δυσκολίες. Εκτός από την επιβεβλημένη Πόση του περίφημου Νερού, της Λήθης, και της Μνημοσύνης. Εκεί υπήρξε αληθινό πρόβλημα. Σύμφωνα με το Τυπικό, ο επισκέπτης:

*ὕπὸ τῶν ἱερέων οὐκ αὐτίκα ἐπὶ τὸ μαντεῖον,
ἐπὶ δὲ ὕδατος πηγὰς ἄγεται· αἱ δὲ ἐγγύτατά εἰσιν
ἀλλήλων. ἐνταῦθα δὴ χρὴ πιεῖν αὐτὸν Λήθης τε
ὕδωρ καλούμενον, ἵνα λήθῃ γένηταί οἱ πάντων ᾧ
τέως ἐφρόντιζε, καὶ ἐπὶ τῷδε ἄλλο αὖθις ὕδωρ πίνειν
Μνημοσύνης· ἀπὸ τούτου τε μνημονεύει τὰ ὀφθέντα
οἱ καταβάντι.
Παυσ. ΙΧ,39, 7*

*Μετά ταῦτα οδηγείται ἀπὸ τοὺς ἱερείς οὐχ εὐθύς εἰς τὸ μαντεῖον, ἀλλὰ εἰς
πηγὰς νεροῦ, αἱ οἷαι εἶναι πάρα πολὺ πλησίον ἢ μία μετὴν ἄλλην. Εἰδὼ
λοιπὸν πρέπει νὰ πῇ αὐτός τὸ ονομαζόμενον νερό τῆς Λήθης διὰ νὰ
λησμονήσῃ ὅλα ὅσα ἔχρι τούδε ἐσκέπτετο καὶ ὕστερον ἀπ' αὐτό πίνει πάλιν
ἄλλο νερό τῆς Μνημοσύνης καὶ ἀπ' αὐτό ἐνθυμεῖται ὅσα ἠθέλῃ ἰδεῖ ὅταν
κατεβῇ. (μετ. Εκδ. ΠΑΠΥΡΟΣ)*

Η σπουδαιότερη ήταν το Στάδιο λήψης του περίφημου Νερού με τις αντιθετικές ιδιότητες της Λήθης και Μνημοσύνης. (Πολλοί, έως σήμερα ακόμη, έχουν την εντύπωση ότι οι πηγές Λήθης - Μνημοσύνης, είναι οι πηγές του ποταμού Έρκυνα.)

Γραπτές μαρτυρίες σχετιζόμενες με την Παραγωγή του, δεν διασώθηκαν. Έτσι η απλή λογική, οδήγησε στο Προφανές. Κατα την διαδικασία, χρησιμοποιήθηκαν αρχές της σύγχρονης Φυσικής. Εφ' όσον η κάθε ανάβλυση και εν συνεχεία ροή νερού έχει

Θετικό πρόσημο, στην ανάπτυξη, μέγεθος, και φορά του αντίστοιχου ηλεκτρομαγνητικού πεδίου, που αυτόματα σχηματίζεται πάνω απο οποιοδήποτε υδάτινο ρεύμα, έφτανε μια απλή Αντιστροφή του υδάτινου ρεύματος, για να επιτευχθεί και η αντιστροφή της ηλεκτρομαγνητικής επίδρασης.

Η δεδομένη Χαοτική λειτουργία του ανθρώπινου Εγκέφαλου, υποβαλλόταν σε Αντιστροφή. Σε ΛΗΘΗ. Σε DELETE. Συστήθηκε ώστε τον κρίσιμο χρόνο διαδικασίας Πόσης απο την Λήθη, να γίνεται μια εγρήγορση στα **"ά τέως έφρόντιζεν"** εκείνος που πραγματοποιούσε τον άθλο της σύγχρονης Κατάβασης. Η επιδίωξη μεγιστοποιούσε τα θετικά αποτελέσματα, μιας αληθινής απάλειψης και Λησμονιάς των βασανιστικών Φροντίδων, ενώ συγχρόνως ελαχιστοποιούσε τα αντίθετα Αρνητικά. Ο μηχανισμός σε παρομοίωση ήταν ή ίδια κίνηση κατα την χρήση του Delete που κάνει ο Ηλεκτρονικός Υπολογιστής κατα την Διαγραφή. Ανεβάζει αντίθετα το Πυρίτιο επιτυγχάνοντας μια πλήρη Απάλειψη.

Η εκπληκτική Πηγή που χρησιμοποιήθηκε, κατά την σύγχρονη Δοκιμασία λήψης Χρησμού απο το αρχαίο Άδυτο του Τροφώνιου, ήταν η εγγύτερα αναφερόμενη στην Περιήγηση. Εκπληκτική γιατί πηγάζει απο πυριτολιθικό πέτρωμα. Βρίσκεται στα Μεσημβρινά του λόφου Ουδώρα, όπου το μαντείο, και ο μεγάλος ναός του Διός Βασιλέως. Πρόσθετος λόγος επιβεβαίωσης της συγκεκριμένης πηγής, είναι ο διαχωρισμός της κατά την νυκτερινή Πορεία προς το Άδυτο, αλλά και ο σαφής προσδιορισμός της **έπ' αριστερά**, που αναφέρεται στο ταφικό κτέρισμα αποτεθειμένο σε στήθος νεκρού, που βρέθηκε στην πόλη Πετέλεια της Νοτ. Ιταλίας.

***"εύρήσεις δ'Αΐδαο δόμων έπ'άριστερά κρήνην
παρ' δ' αὐτῇ λευκήν έστηκυΐαν κυπάρισσον
ταύτης τῆς κρήνης μηδέ σχεδόν έμπελάσειας
εύρήσεις δ' έτέραν τῆς Μνημοσύνης από λίμνης.....
Ancient Greek and Roman objects in the British Museum***

Η εμπειρία της σύγχρονης λήψης χρησμού, εξιστορείται σ' ένα συνεπές στην παράδοση Πλακίδιο, σχετικό με τα Οπόσα είδεν και ήκουσε ο επισκέπτης. Παρατίθεται φωτοτυπημένο. Όπως ακριβώς επιτάσσει το Τυπικό του επώνυμου Ιερού.....Δεν είναι το πρωτο, ούτε μοναδικό. Τα τελευταία 25 χρόνια έχουν πραγματοποιηθεί 6 συνολικά επισκέψεις, και όλες περιγράφουν ιδιαίτερες και ξεχωριστές Εμπειρίες. Στο εικονιζόμενο Χρονικόν, κατά το τελευταίο Στάδιο, τρεις μάρτυρες άκουσαν Φωνή και μάλιστα επαναλαμβανόμενη, ενώ είδαν πολύ ζωηρό Φως, να σχηματίζεται πάνω απο το θαμμένο σήμερα Άδυτο.

ΜΕΤΑΓΕΙΤΝΙΩΝΟΣ ΠΑΝΣΕΛΗΝΟΥ ΠΡΩΤΗ ΚΥΠ
 ΕΦ ΝΟΜΩΒ ΑΤΝΕΗΥΘ ΙΠΑΚ ΑΜΑΙΜΥΘ ΥΟΣΣΙΡΑ
 ΡΟΙΣΑ ΟΡΤΥΓΩΝ ΖΕΥΓΟΣ ΑΙΜΑΤΙ ΥΠ ΕΡΙΝΕΟΝ Ε
 Υ ΟΤΑΤΠΙΙΑ ΣΟΓΥΕΖ ΝΩΝΟΔΙΛΕΧ ΙΣΙΟΝΜΥ ΝΟΕΧ
 ΠΕΡ ΤΗ Δ ΕΣΠΕΡΑ ΕΡΚΥΝΑΝ ΟΠΙΣΩ ΛΙΠΟΥΣΑ
 ΕΡΡΟΡΠ ΣΑΝΥΣΟΜΑΝΜ ΙΑΚ ΕΤ ΣΑΘΗΛ ΔΣΙΔΑΒΕ
 ΟΝ ΥΔΩΡ ΕΠΙ ΧΕΙΛΕΟΙΣ ΦΕΡΟΙΣΑ ΗΛΘΟΝ ΕΠΙ ΦΡΙ
 ΕΙΠΥ ΝΟΙΠΟΤΝΕ ΑΡΟΤΚΕΛΑ ΥΟΤΥΔΑ ΣΟΛΙΕΧ ΣΕΔΩΚ
 ΙΛΛΗΦΑ ΑΠΟΣΦΑΤΤΕΙΝ ΟΡΩΣΗΣ ΣΕΛΑΝΑΣ ΦΑΩΔ
 ΜΙΤ ΝΟΠΙΕ ΔΜΕΡΗ ΩΛΑΚ ΜΗΔΗΜΑΓΑ ΕΔ ΕΤΟ ΣΥΟ
 ΕΛΛΕΙ ΓΕΝΕΣΘΑΙ ΕΙΣ ΤΡΟΦΩΝΙΟΥ ΑΙΦΩΝΗΣ ΑΝΩΦ
 Η ΙΤ ΩΘΙΕΠ ΩΘΙΕΠ ΟΤΕΝΕΓΕ ΗΝΩΦ ΑΙΡΕΤΣΑ ΝΕ
 ΡΩΤΗΣΑ ΥΠΑΚΟΗ ΕΣ ΠΥΘΑΓΟΡΑΝ ΕΛΕΞΕΝ ΕΠΙ
 ΛΕΡΑΠ ΣΗΥΦ ΣΟΜΟΡΤ ΑΤΙΕ Κ ΗΝΩΦ Η ΣΙΟΡΕΤΥΕΔ
 ΥΣΕ ΜΕ ΚΑΤΟΧΟΝ ΕΤΙ ΤΟΥ ΔΕΙΜΑΤΟΣ ΕΠΙ ΗΜΕΡΩΝ
 ΣΥΟΓΛΑ ΙΔ ΝΕΣΙΤΡΟΦΕΠΑ ΗΘΑΓΑ ΗΧΥΤ ΝΟΝΟΡΧ
 ΕΤΕΡΟΥ ΑΛΛΩΣ ΔΩΤΗΡΕΣ ΘΕΟΙ ΔΕΞΑΣΘΑΙ ΜΕ ΙΛ
 ΣΟΤΝΩΖ ΥΟΙΝΩΦΟΡΤ ΙΜΙΕ ΡΑΓ ΔΙΑΜ ΜΗΝΕΜΟΚΣΑ

β'ψ'π'η'

Μεταγειτνιώνος Πανσελήνου, πρώτη κυπ
 αρίσσου θυμίαμα, καπί θυήεντα βωμόν φέ
 ροισα ορτύγων ζεύγος αίματι υπ' ερινεόν έ
 χεον ύμνοισι.χελιδόνων ζεύγος, δ' ίπτατο ύ
 περ. τη δ' έσπέρα Έρκυναν όπίσω λιπούσα
 εβάδισα, Λήθας τε και Μναμοσύνας προρρέ
 ον ύδωρ επί χειλέοις φέροισα.ήλθον επι φρι
 κώδες χείλος αδύτου. Αλέκτορα εντόπιον ύπε
 ίλληφα άποσφάττειν, ορώσης Σελάνας φαώδ
 ους. οτέ δε Αγαμήδην έκάλεσα ηρέμα ήρώτη
 σα : **τι μέλλει γενέσθαι είς Τροφωνίου** ; αίφνη
 ς άνωθεν **άστερία φωνή εγένετο** : **‘πειθώ,πε**
ιθώ” τί; ‘υπακοή ες Πυθαγόραν” έλεξεν επί
 δευτέροις η φωνή. κ' είτα τρόμος φυής παρέλυ
 σέ με. κάτοχον έτι του δείματος επί ήμερών χρ
 όνον,Τύχη Αγαθή απεφόρτισεν ατραπόν άλγου
 ς ετέρου. Αλλ' ώ σαωτήρες θεοί δέξασθαι με
 ιλασκομένην, Μαία γαρ ειμί Τροφωνίου ζώντος.

2788

από πρώτης Ολυμπιάδος.

(2012)

Αυτό συνέβη, κάποτε στο άδυτο του Τροφώνιου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ή
έκ βαθέων

Τα όσα προηγήθηκαν πιστοποιούν με ισχυρή ασφάλεια, ένα ίδιο δρώμενο Κατάβασης στον Άδη, που ως προηγούμενο, επαναλαμβανόταν κάποτε στην αρχαία Λειβαδιά, αλλά και στην Κατάβαση του σύγχρονου Θεού, που ευαγγελίζεται η Χριστιανική Εκκλησία.

Μ' ένα τέτοιο δεδομένο, τα όσα εξυφάνθησαν στο αρχαίο Χρηστήριο, και τα αποτελέσματά τους, θα φάνταζε εθελοτυφλία, να μην αναγνωρισθεί ότι εγγυμονούν ήδη έναν αναβλύζοντα κίνδυνο. Μέγιστο, και εν δυνάμει υπαρκτόν. Η επιθυμία πιθανότητας της λήψης κάποιου Χρησμού σήμερα, εξασκεί σαγηνευτική επίδραση.

Χωρίς περίσκεψη, θα βρίσκονταν πάμπολλοι ζηλωτές του εγχειρήματος.

Παρά το ότι κανείς δεν θα ήταν δυνατόν Νομικά, να τους εμποδίσει.

Ήδη μια εντυπωσιακή Στροφή στην Ελληνική Αρχαιότητα, απομακρύνθηκε πολύ απο το δυσδιάκριτο ακόμη και του πρόσφατου παρελθόντος, έχοντας πλέον καθημερινή παρουσία και δράση στην Ελληνική Πολιτεία.

Η χρήση αρχαιοελληνικών ονομάτων γενικεύθηκε. Η Τέλεση Θρησκευτικών Γάμων με αρχαιοελληνικά πρότυπα, και Ονοματοδοσίες, έχουν πλέον νομιμοποιηθεί απόλυτα.

Απο την Νέα Σχολική Περίοδο, η παρακολούθηση του μαθήματος των Θρησκευτικών, είναι προαιρετική. Ακόμη και σε Ορθόδοξους Χριστιανούς μαθητές.

Η αφύπνιση, μια Μεγάλη Αφύπνιση, πατρώας αρχαιοελληνικής Συνείδησης, βρίσκεται ante portas. Πώς λοιπόν ένα Δρώμενο, που μάλιστα αντιπαρατίθεται με επιτυχία στην σύγχρονη Θρησκεία, να μην θεωρείται ένας μέγιστος, και εν δυνάμει υπαρκτός κίνδυνος, όπως ήδη προειπώθηκε; Πώς θα ήταν δυνατόν να τον παραβλέψει, ή να τον υποβαθμίσει κάποιος;

Ωστόσο.

Το αληθινά ανησυχητικό και επικίνδυνο, δεν προέρχεται απο την Στροφή στην Ελληνική Αρχαιότητα. **Ο Χριστιανισμός δεν απειλείται απο την αρχαία Ελληνική Θρησκεία.**

Αρκεί κάποιος να διαγνώσει ότι και τα δύο Συστήματα κατα την Πρακτική Ακολουθία, κατα το Τυπικό, απλά, πολύ απλά, και τα δύο Σωματοποιούν Ασώματα Αίτια.

Εκείνα τα Αίτια που πρώτη κατέγραψε και κωδικοποίησε η αρχαία Ελληνική Θρησκεία.

Εκείνα τα ίδια πρότυπα Αίτια **σ ω μ α τ ο π ο ι ο ύ ν** όχι μόνον όλες οι επώνυμες Θρησκείες, αλλά και μεμονομένες Ιεροπραξίες Σαμάνων και Φυλάρχων, σε όλα τα μήκη και πλάτη της Γης, απο τον Ισημερινό, έως τις Περιπολικές περιοχές.

Ήταν ο Παναγής Λεκατσάς που είπε:

Ο λατρευόμενος στην Ελλάδα θεός, είναι γιγώς του Υπέρτατου Θεού, και μιας θνητής. Θανατώνεται απο τον Άνθρωπο, (Θεοκτονία – Θεοφαγία – Ενσωμάτωση) ανίσταται, και θριαμβικά ανεβαίνει στον Ουρανό.

Ποιός απο τους δύο είναι; Ο Διόνυσος ή ο Χριστός;

Δεν είναι οι Εξωτερικοί Εχθροί που υπονομεύουν και απειλούν τον Χριστιανισμό. Ο χειρότερος και πολυποίκιλλος Εχθρός βρίσκεται αποκλειστικά εντός των Τειχών. Στο Σημείο αυτό, όχι αναίτια, αλλά με είδος Στροφορμής Λόγου Περιστρεφόμενου, προέκυψε αληθινός Κήπος με πλείστα όσα Άνθη του Κακού, της σύγχρονης Χριστιανικής Εκκλησίας. Όμως η Αρετή σ' ένα **Χαριστήριο**, λειτουργεί ως Αυτοάνοσο.

Οι όποιες σχετικές Επισημάνσεις θα αποτελέσουν ξεχωριστό Σημείωμα. Και με την προϋπόθεση ότι " **τά μυστήρια καθίστησιν ημάς δικαιότερους και ευσεβαστέρους,**" καθώς και: " **οι άνθρωποι γίνονται βέλτιστοι όταν βαδίζουν προς τους θεούς,**" μόνον άνους κάποιος θα παρέβλεπε τον κίνδυνο, διατάραξης μιάς φυσικής Αρμονίας. Τον κίνδυνο του αυτόματου Αμφίδρομου κυματισμού ή έστω του παράγωγου αντιμάμαλου.....

Το Χαριστήριο κλείνει με την Υπενθύμιση της Ύψιστης Στιγμής, που δημιουργήθηκε κάποτε απο έναν 20τοσοετή νεαρό αρχαιολόγο, και την βραδυφλεγή, αλλά πάντα υφέρπουσα, "απειλή" ενός επαναπροσδιορισμού του Θρησκευτικού Συστήματος της Χώρας.

Σήμερα στην Λειβαδιά, στο Μαντείο του Τροφώνιου, μια κυριολεκτική Κατάβαση στον Άδη, είναι απολύτως και εφικτή και αποδείξιμη.

Ένα αναμφισβήτητα Ιερόν Φώς, πάντα εμφιλοχωρεί μέσα στον τάφο του προγονικού Θεού. Η παραγωγή του είναι απλώς, θέμα θέλησης και ικανότητας.

*ὁ δ' ἐθέλων τε καὶ δυνάμενος ἀβρὰ πάσχειν
τὰν Ἀγαμήδεϊ Τρεφονίῳ θ' Ἐκαταβόλου
συμβουλίαν λαβὼν ... Pind. frag.4,1*

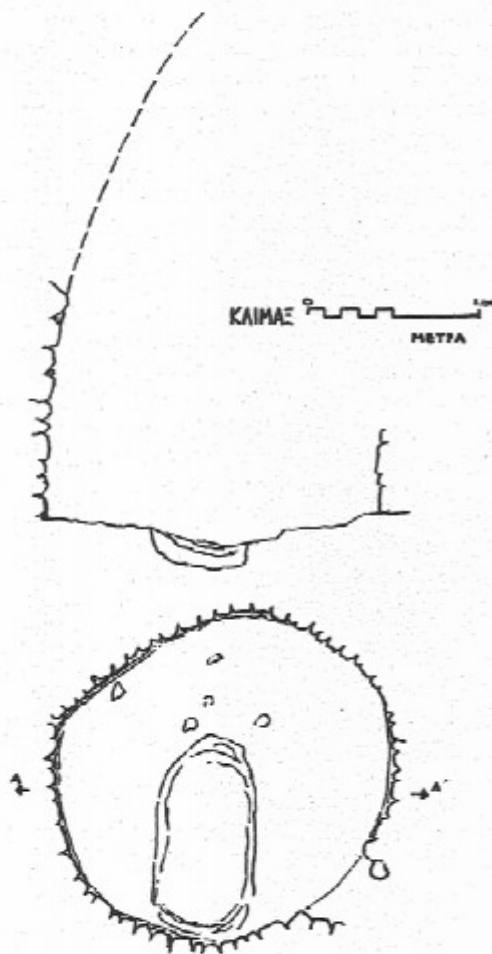
Στάθης Βαλλάς
vallas.eustathios@gmail.com

cenaeen finds have, so far, been few. It may well have been an import, in which case it could have been pro-

duced either in Achaia or in the Argolid, where eight other Mycenaean swords of type II have been found⁶.

K. DEMACOPOULOU

6. H. W. Catling, *op. cit.* p. 113.

Σχέδ. 1. Λεβάδειον. Προπύλαια Ἡλίας. Ὑπόγειον κριβανοειδές κτίσμα

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΑΝΤΕΙΟΥ ΤΟΥ ΤΡΟΦΩΝΙΟΥ ΕΝ ΛΕΒΑΔΕΙΑ

Εἶναι περίεργον ὅτι οἱ μέχρι σήμερα ἀναζητήσαντες τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου ἐν Λεβαδείᾳ, ἠρεύνων σχεδὸν πάντας πλησίον τῶν πηγῶν τῆς Ἑρκύνης. Προσεκτικὴ μελέτη τοῦ Πωσανίου ἤθελεν ὁδηγήσει ἀλλαχόθι. Ὁ περιηγητὴς διὰ δύο φράσεων τοποθετεῖ σαφῶς τὸ μαντεῖον μακρὰν τῶν πηγῶν. Εἰς IX 39, 9, λέγει «ἔστι δὲ τὸ μαντεῖον ὑπὲρ τὸ ἄλσος ἐπὶ τοῦ ὄρους». Καὶ ἐντεῦθεν μὲν φαίνεται σαφῶς ὅτι τὸ μαντεῖον κεῖται ἐφ' ὕψηλοῦ τινος τόπου καὶ εἰς τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, ὁ ὅποιος κατὰ τὴν πολλὴν πιθανὴν συμπλήρωσιν τοῦ κειμένου «διεῖργει ἀπ' αὐτῆς (τῆς πόλεως) τὸ ἄλσος τοῦ Τροφωνίου». Ἐπὶ ποίου ὄρους ὄρους; Ἡδὴ πρότερον ὁ περιηγητὴς ἐσημείωσεν «ἀναβάσι δὲ ἐπὶ τὸ μαντεῖον καὶ αὐτόθεν ἰοῦσιν ἐς τὸ πρόσω τοῦ ὄρους, Κόρης ἔστι καλουμένη θήρα καὶ Διὸς Βασιλέως ναὸς» (IX, 39,4). Δηλαδή τὸ καὶ προηγουμένως ἀναφερθὲν ὄρος εἶναι τὸ αὐτὸ ὅπου ἔκειτο ὁ ναὸς τοῦ Διὸς Βασιλέως, αὐτὸς οὗτος εἰς ὃν ἀναφέρεται καὶ ἡ γνωστὴ οἰκοδομικὴ ἐπιγραφή. Ἐκεῖτο δὲ ὁ ναὸς «εἰς τὸ πρόσω τοῦ ὄρους», δηλαδή εἰς τὸ πρὸς τὴν πόλιν μέρος. Ἀλλ' ὁ ναὸς εἶναι γνωστὸν ποῦ ἔκειτο. Τὰ εἰρηπία του καὶ σήμερον εἶναι ὁρατὰ ἐπὶ τοῦ

πρός την Λεβάδειαν ἄκρου τῆς ἐπιπέδου περίπου κορυφῆς τοῦ ὑψηλοτέρου παρά τὴν πόλιν λόφου τοῦ « Προφήτου Ἡλιοῦ », τοῦ μόνου ἄξιου τοῦ ὀνόματος « ὄρος ». Ὅθεν κατὰ Πανσανίαν τὸ μαντεῖον ἔκειτο ὀλίγον δυτικώτερον τοῦ ναοῦ, ὥστε « αὐτόθεν ἰοῦσιν ἐς τὸ πρόσω τοῦ ὄρους » νὰ συναντήσωσι τὸν ναόν.

Ἡ μορφή τοῦ μαντείου εἶναι κατὰ Πανσανίαν ἡ ἑξῆς: « κρηπὶς μὲν ἐν κύκλῳ περιβέβληται λίθου λευκοῦ, περίοδος δὲ τῆς κρηπίδος κατὰ ἄλων τὴν ἐλαχίστην ἔστί, ὕψος δὲ ἀποδέουσα δύο εἶναι πήχεις· ἐφειστήκασιν δὲ ἐπὶ τῇ κρηπίδι ὀβελοὶ καὶ αὐτοὶ χαλκοὶ καὶ αἱ συνέχουσιν σφῆς ζῶναι..... τοῦ περιβόλου δὲ ἐντὸς χάσμα γῆς ἐστὶν οὐκ αὐτόματον ἀλλὰ σὺν τέχνῃ καὶ ἀρμονίᾳ πρὸς τὸ ἀκριβέστατον φιλοδομημένον ». Ἀξίον παρατηρήσεως μέχρις ἐδῶ τυγχάνει, πρῶτον μὲν ὅτι ἡ « κρηπὶς » ἢ « περίβολος » ἐβάσταζεν ἀπλῶς κυκλικὸν σχῆμα, ὅθεν δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ διέθετεν ἰδιαίτεραν ὑποδομήν, καὶ δεύτερον,

ὅτι τὸ « σὺν τέχνῃ » δὲν πρέπει νὰ ἡρμηνευθῇ ἀξιολογικῶς· ἀπλῶς ἀντιτίθεται εἰς τὸ « αὐτόματον » ὑπὸ τὴν ἔννοιαν « ὄχι φυσικόν, ἀλλὰ τεχνητόν ». Ὡσαύτως, ἡ « ἀρμονία » φαίνεται ὅτι εἶναι τεχνικὸς ὁρος ἀναφερόμενος εἰς τὸν τρόπον τῆς δομήσεως, ὡς καὶ εἰς IX, 38 περὶ τοῦ θησαυροῦ τοῦ Μινύου. Συνεχίζει δὲ ὁ Πανσανίας: « τοῦ δὲ οἰκοδομήματος τούτου τὸ σχῆμα εἰκασται κριβάνῳ. Τὸ δὲ εὖρος ἢ διάμετρος αὐτοῦ τέσσαρες παρέχοιτο ἂν ὥς· εἰκάσαι πήχεις, βάθος δὲ τοῦ οἰκοδομήματος, οὐκ ἂν οὐδὲ τοῦτο εἰκάσαι τις ἐς πλεον ὀκτώ καθήκειν πήχων. Κατάβασιν δὲ οὐκ ἔστι πεποιημένη σφίσιν ἐς τὸ ἔδαφος.... ἐπειδὴν δὲ ἀνὴρ ἔρχεται... κλίμακα... κομίζουσι στενήν καὶ ἐλαφράν. Καταβάντι δὲ ἐστὶν ὅπῃ μεταξὺ τοῦ τε ἔδαφους καὶ τοῦ οἰκοδομήματος· σπιθαμῶν τὸ εὖρος δύο, τὸ δὲ ὕψος ἐφαίνετο εἶναι σπιθαμῆς. Ὁ οὖν κατιῶν κατακλίνας ἑαυτὸν ἐς τὸ ἔδαφος... προεμβάλλει τε εἰς τὴν ὀπήν τοῦς πόδας καὶ αὐτὸς ἐπι-

Εἰκ. 1. Λεβάδεια. Προφήτης Ἡλίας. Τὸ κατάγειον κτίσμα. Διακρίνεται τὸ ἐπὶ τοῦ βράχου δάπεδον καὶ ἡ βάθρυνος (κάτω ὁριστερά)

Εἰκ. 2. Λεβάδεια. Προφήτης Ἡλίας. Ὁ λίθος ὁ ποτὲ καλύπτων τὴν ἐντὸς τοῦ καταγείου κείσματος ἀύλακα καὶ μετ' αὐτῆς μορφῶν τὴν σήραγγα

Είκ. 3. Λεβάδεια. Προπύλαια Ἱλίας. Τμήμα τῆς τοιχοδομίας τοῦ καταγείου κτίσματος

χωρεῖ, τὰ γόνατά οἱ τῆς ὀπῆς ἐντὸς γενέσθαι προθυμούμενος· τὸ δὲ λοιπὸν σῶμα αὐτίκα ἐφειλκύνθη τε καὶ τοῖς γόνασιν ἐπέδραμεν, ὥσπερ ποταμῶν ὁ μέγιστος καὶ ὠκύτατος συνδεθέντα ὑπὸ δίνης ἀποκρίψειεν (ἄν) ἄνθρωπον. Τὸ δὲ ἐντεῦθεν τοῖς ἐντὸς τοῦ ἀδύτου γενομένοις οὐχ εἰς οὐδὲ ὁ αὐτὸς τρόπος ἐστὶν ὅτῃ διδάσκονται τὰ μέλλοντα» (ΙΧ 39,9 κ.έ.). Εἶναι σαφές ὅτι πρόκειται περὶ ὑπογείου κλιβανοειδοῦς (περιφεροῦς) οἰκοδομήματος, διαμέτρου κατὰ τι μικροτέρου τῶν 2 μ. καὶ βάθους (ὕψους) μικροτέρου ἀσφαλῶς τῶν 4 μ. Ἐπὶ τοῦ δαπέδου του καὶ μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ τοίχου ὑπάρχει ἀνοιγμα στενόν, εὗρους μικροτέρου τῶν 0,40 μ. καὶ ὕψους μικροτέρου τῶν 0,20 μ., ὅπου κατακλινόμενος ὁ χρηστηριαζόμενος ἐθετε τοὺς πόδας προσπαθὼν νὰ προχωρήσῃ μέχρι τῶν γονάτων. Τὰ περαιτέρω, περὶ ἀδύτου κλ.π., εὐρίσκονται εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ μύθου καὶ τῆς παραισθήσεως. Ἀρκεῖ νὰ ὑπομνησθῇ, ὅτι «οὐχ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς

τρόπος ἐστὶν ὅτῃ διδάσκονται τὰ μέλλοντα», ὅτι μετὰ μακρὰν διαίταν καὶ στείραν ὄλην τελευτηρήσας ὁ χρηστηριαζόμενος ἐφθάνεν εἰς τὸ μαντεῖον καὶ δὴ ἐν νυκτὶ (Παυσ. ΙΧ 39,5 κ.έ.) ὅτι «ἀναβάντα... παραλαβόντες αἰθῆς οἱ ἱερεῖς καθίζουσιν ἐπὶ θρόνου Μνημοσύνης μὲν καλούμενον, κεῖται δὲ οὐ πόρρω τοῦ ἀδύτου, καθεσθύντα δὲ ἐνταῦθα ἀνερωτῶσιν ὅποια εἰδὲ τε καὶ ἐπύθετο» (Παυσ. ΙΧ 39,13). Ὡς αὐτὴ ἀκριβὲς ἦτο ἡ στιγμή τῆς ὑποβολῆς τῶν ὁσων «εἶδε καὶ ἐπύθετο» ὁ χρηστηριαζόμενος, τὸν ὅποιον δίδουν εἰς τοὺς συγγενεῖς «κάτοχόν τε ἐπὶ τῷ δαίματι καὶ ὄνῳτα ὁμοίως αὐτοῦ τε καὶ τῶν πέλας» (Παυσ. ΙΧ 39,14). Εἶναι ἐκ τούτων σαφές ὅτι ἀσφαλῶς μέγαν ρόλον ἐπαιζεν ὁ ὑπνωτισμὸς καὶ ἡ ὑποβολή, ἀσκουμένων ὑπὸ τῶν μόνων παρισταμένων κατὰ τὴν τελευτὴν ἱερῶν, οὐχὶ δὲ ἀσφαλῶς συνειδητῶς. Ἡ μόνη περιγραφή, ἡ διδομένη περὶ τίνος χρηστηριασθέντος, ἡ ἐν Πλουτάρχῳ «περὶ τοῦ Σωκράτους δαιμονίου», ἔχει σαφεῖς τὰ στοιχεῖα τοῦ παραληρήματος.

Βάσει αὐτῶν τῶν παρατηρήσεων καὶ τῇ βοηθείᾳ φιλαρχαίων τινῶν Λεβαδέων, ἠρευνήσαμεν¹ κατόπιν σχετικῆς

1. Ἡ ἔρευνα, φιλολογικὴ καὶ τοπογραφικὴ, ἀφίλειται εἰς τὸ ἀρχαιοφίλον πάθος τοῦ κ. Εὐσταθίου Βαλλᾶ, ὅστις καὶ τὴν ἀνασκαφικὴν ἔρευναν διεξήγαγε, λαβὼν σχετικὴν ἀδειαν, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὑπογραφομένου.

Σημειώσεις: Συγχρόνως ἀνελήφθη καὶ ἐργασία εἰς τὸν παρακείμενον ναόν. Οὗτος εἶχεν ὑποστῇ πολλὰς καταστροφὰς βυμβαρδισθεὶς ἀλλοθλοδιαδόχως ὑπὸ τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν Συμμάχων κατὰ τὸ βῆμα τῆς Κατοχῆς, κατόπιν δὲ ἐλατομήθησαν οἱ ἀσβεστολιθικοὶ τοῦ καβόλιθου πρὸς κατασκευὴν πολυβολείων. Ἐκαθαρίσαμεν τὴν Α. ὅσιν τῆς κρηπίδος. Ἐκ τῶν ἀσβεστολίθων ἐλάχιστοι εὐρίσκονται εἰς τὴν θέσιν τῶν,

άδειας ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ Λεβαθείας καὶ εἰς ἀπόστασιν μέτρων τινῶν πρὸς Δ. τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς Βασιλέως καὶ ὀλίγον πρὸς Ν. ἀνεύρομεν κατεστραμμένον κατάγων κτίσμα, περιφερὲς κλιβανοειδές, διαμ. 1.90, ὕψ. ἀποκαθιστώμενου 3.50 μ. περίπου,

οἱ δὲ λοιποὶ, ὅσοι δὲν ἀπακρόνθησαν, ἔχουσι μεταβληθῇ εἰς λατόπην καλύπτουσιν ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ναοῦ. Ἐφάνη ὁμας ὁ πώρινος πυρὴν καλῶς σφαιζόμενος (εἰκ. 4). Ἐκ τῆς λατόπης συνώλεγον τεμάχια φέροντα ἀνάγλυφον κύσσησιν φυτικὴν καὶ ἀστράγαλον καὶ δύο τεμάχια πωρίνου γείσου θωρακοῦ μετὰ σταγόνων, ἐκ μικροῦ οἰκοδομήματος, ἴσως ἐκ τοῦ προκιντύχου ναοῦ. Εἶναι ἄρα πιθανόν, ὅτι μέλη παλαιστέρων οἰκοδομημάτων εἶχον χρησιμοποιοθῇ ὡς «στοιβά» τῶν θεμελίων τοῦ ἑλληνιστικοῦ ναοῦ.

ἐδραζόμενον δὲ ἐπὶ τοῦ βράχου (εἰκ. 1, 3 καὶ σελ. 1). Ἀπὸ τοῦ μέσου περίπου τοῦ δαπέδου φυσικὴ ἀκανόνιστος αἶλαξ φέρεται βαθμιαίως, βαθυνόμενη πρὸς Ν-ΝΑ. καὶ λήγει ἐπὶ τοῦ τοίχου. Παρ' αὐτὴν εὐρέθη ἀνεστραμμένος μέγας ἀκατέργαστος λίθος, τὴν μίαν πλευρὰν ἔχων κοίλην καὶ δυνάμενος νὰ καλύψῃ τμήμα τοῦ μήκους τῆς αὐλακος (εἰκ. 2), σχηματιζομένης οὕτω μικρᾶς σήραγγος, ὕψ. 0.20 περίπου καὶ πλ. 0.40 - 0.50 μ. Ἐάν ὁ λίθος δὲν ἠρμηνευθῇ οὕτω, εἶναι τελείως ἀκατανόητον, πῶς εὐρέθη ἐκεῖ, ἐὰν μάλιστα σημειωθῇ, ὅτι εὐρίσκετο ἐν ἐπαφῇ πρὸς τὸ δάπεδον, ὑπὲρ δ' αὐτὸν εὐρίσκονται οἱ καταπεσόντες ἐκ τῶν τοίχων λίθοι. Ἐντὸς τῆς σήραγγος δύνανται ἀκριβῶς νὰ χωρήσω-

Εἰκ. 4. Λεβαθεῖα. Ναὸς Διὸς Βασιλέως.

Ἡ ἀποκαλυφθεῖσα ὑποδομὴ τοῦ ἀνατολικοῦ μετέπου τοῦ ναοῦ

σι μετά τινος δυσκολίας αἱ κνήμαι ἐνήλικος ἀνθρώπου.

Ἡ θέσις, τὸ σχῆμα καὶ αἱ διαστάσεις φαίνονται ἀποδεικνύουσαι ὅτι ἀκριβῶς ἐλρισκόμεθα πρὸ τοῦ κυρίως μαντείου τοῦ Τροφωνίου, πλὴν ἑτεροι παρατηρήσεις δύνανται νὰ ἀρθῶσιν εἰς ἀμφισβήτησιν. Ἡ περιφερικὴ κρηπίς δὲν εὐρέθη, τὸ κτίσμα δὲ εἶναι ὅλως ἀμελοδὲς οἰκοδομίας δι' ἀσβεστολίθων καὶ πορολίθων τινῶν εἰς δευτέραν χρῆσιν, ἀνευ ὅμως κεράμων καὶ κονιάματος. Ὀλίγιστα τινα ὀστρακα συνελέγησαν, ὧν δύο μόνον χαρακτηριστικά: τὸ ἐν τούτων εὐρέθη ἐπὶ τοῦ θαπέδου καὶ τὸ ἕτερον ἔξω τοῦ τοίχου εἰς στρώμα, ὡς φαίνεται, σύγχρονον τῆς κατασκευῆς. Ἀμφότερα εἶναι ἀβαφῆ, φέρουν δὲ πυκνὰς παρ' ἀλλήλας βαθεὺς περιφερεῖς αὐλακας. Δύνανται νὰ χρονολογηθῶσιν ἀπὸ τοῦ β' ἡμίστου τοῦ 3ου μ.Χ. αἰῶνος. Τὰ ἀνωτέρω δὲν ἀρκοῦν διὰ νὰ ἀνατρέψουν τὴν ἐρμηνείαν τοῦ χώρου ὡς μαντείου, διότι ἡ κρηπίς μὲν δὲν ἔφερε πιθανῶς θεμελίωσιν καὶ κατεστράφη πλήρως, τὰ δὲ ὀστρακα χρονολογῶν τὸ κτίσμα εἰς τοὺς μετὰ τὴν ἐπιδρομὴν τῶν Ἑρῶλων χρόνους. Τὸ μαντεῖον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προστατευθῇ καὶ πρέπει νὰ ἐλσηλατήθη καὶ κατεστράφη ὑπὸ τῶν βαρβάρων, ἡ δὲ ἀνευρεθεῖσα κατασκευὴ φαίνεται ὅτι ἀνάγεται εἰς περίοδον ἀνοικοδομήσεως, ἐξ οὗ καὶ εἶναι ἀμελής καὶ χρησιμοποιοῖ λίθους εἰς δευτέραν χρῆσιν, ἀντιστρόφως δὲ ἢ μὴ χρησιμοποίησις κεράμων καὶ ἀσβεστοκονίας εἰς τὴν οἰκοδόμησιν δεικνύει ἴσως προσπάθειαν ἀρχαιοπρεπείας. Ἀλλὰ διατὶ οἱ βάρβαροι θά

διέλυον τοὺς τοίχους τοῦ μαντείου; Ὡς φαίνεται ἐκ τοῦ Πausaniou ὑπῆρχεν ἡ πίστις, ὅτι ἐντὸς τοῦ μαντείου εὐρίσκεται χρυσὸς καὶ ἄργυρος (IX 39,12): εἶναι λοιπὸν κολὺ πιθανόν, ὅτε διεπιστώθη ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀνυπαρξία ἀντροῦ, νὰ διέλυσαν οὗτοι τοὺς τοίχους ἐλπίζοντας εἰς ἀνέκρεσιν κεκρυμμένου θησαυροῦ.

Παραμένει ἡ ἀπορία, πῶς διεμορφώθη ἡ πίστις περὶ ὑπάρξεως ἀντροῦ τοῦ Τροφωνίου. Ἀπάντησιν δίδει ἡ τελευταυγία: Ὁ χρηστηριαζόμενος κατήρχετο εἰς τὸ μαντεῖον κρατῶν « μύζαν μεμυγμένην μέλιτι » (Πaus. IX 39,11), τουτέστιν προσφοράς δι' ὄψεως, ἐδίδετο δὲ ἡ ἐρμηνεία ὅτι τὰς ἐκράτει « ὑπὲρ τοῦ μὴ ἀδικηθῆναι ὑπὸ τῶν συναντῶντων ὄψεων » (Σουῖδας, Τροφωνίου κατὰ γῆς παίγνια). Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ ἀρχικὴ μορφή, ὅψ' ἦν ἐπιστεύετο, ὅτι ἐνεφανίζετο ὁ Τροφώνιος, ἦτο ὁ ὄψις, ὅστις καὶ κατόπιν παρέμεινεν ὡς σύμβολόν του (Πaus. IX 39,3). Προσέτι ὁ Σχολιαστὴς τοῦ Ἀριστοφάνους (Νεφέλαι 506 α) ρητῶς ἀναφέρει περὶ τοῦ Τροφωνίου « ὁ δὲ μάντις ὄψις ἦν ».

Ἐν συμπεράσματι δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, εὐρέθη ἤδη τὸ μαντεῖον τοῦ Τροφωνίου, καὶ νὰ ἐλπίζωμεν, ὅτι ἐπέκτασις τῆς ἀνασκαφῆς θὰ πλουτίσῃ κατὰ πολὺ τὰς γνώσεις μας σχετικῶς μὲ τὴν ἱστορίαν του. Δικαιούμεθα νὰ ἐλπίζωμεν εἰς ἀνέκρεσιν ἐτέρων κτισμάτων καὶ ἀποθετῶν, ὅπου θὰ ἐτάφησαν τὰ παλαιὰ ἀναθήματα κατὰ τὰ μακρὰ ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ μαντείου.

ΕΥΣΤ. ΒΑΛΛΑΣ - Ν. ΦΑΡΑΚΛΑΣ

L' ORACLE DE TROPHONIOS A LEVADIA

D'après Pausanias (IX, 39, 49) il paraît que l'oracle de Trophonios à Levadia était situé sur une colline élevée, sur laquelle se trouvait aussi le temple de Zeus Basileus et précisément en arrière de ceci. Nous nous informons encore de Pausanias qu'il s'agissait d'un bâtiment de pierre souterrain, en forme de four, de diamètre moins de 2 m. et de profondeur moins de 4 m. L'entrée s'effectuait au moyen d'une légère échelle portable, par le sommet, où se trouvait une ouverture au milieu d'une petite enceinte. Sur le sol, il y avait aussi un trou, dans lequel avec quelque difficulté enfonçait ses pieds jusqu'aux genoux, celui qui voulait consulter l'oracle, après avoir été couché sur le sol avec des gâteaux dans les mains.

La place du temple de Zeus était déjà connue sur la colline du Prophète Élias (fig. 4) À une petite distance au S. - O. de celle-ci nous avons découvert un bâtiment souterrain détruit en forme de four, de mêmes presque dimensions à

ce que nous recherchons, sur le roc (fig. 1-3; plan 1). Sur le sol un canal approfondi vers le S. - SO jusqu'au mur, qui pouvait être fermé par une grande pierre trouvée à côté de ceci et qui probablement entraînait dans le bâtiment avant sa destruction, de manière qu'il formait une cannelure pareille à celle que Pausanias nous décrit (fig. 2). Il nous parle aussi d'un antre où se portait automatiquement et là il rencontrait Trophonios. Mais ce récit appartient certainement au monde du délire. Le bâtiment est négligemment construit et il est daté du 3ème s. ap. J. - C. comme nous indiquent deux tessons qui ont été trouvés. S'il s'agit, comme c'est très probable, de l'oracle de Trophonios, nous nous trouvons à la phase de sa reconstruction après l'invasion des Éroïles, qui le détruisent comme nous pouvons conclure, parce qu'ils croyaient qu'il contenait des objets en or ou en argent.

E. VALLAS - N. FARACLAS